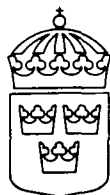

Regeringens proposition 1994/95:182

Beskattnings av fri hälso- och sjukvård samt
vissa andra förmåner

Prop.
1994/95:182

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 mars 1995

Mona Sahlin

Göran Persson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag som främst rör olika förmåner i inkomstslaget tjänst. Förslagen innebär i huvudsak följande.

Förmån av fri offentligt finansierad hälso- och sjukvård skall till skillnad mot nu tas upp som intäkt. Detsamma gäller fria läkemedel. Förmånen av fri vård utomlands resp. icke offentligt finansierad vård i Sverige skall liksom nu vara skattefria. Från beskattning undantas också fria vaccinationer som betingas av tjänsten. Vidare klarläggs skattereglerna om rehabilitering och företagshälsovård. Propositionen tar också upp arbetsgivarnas avdragsrätt för kostnader på sjukvårdsområdet samt de enskilda näringsidkarnas avdragsrätt för sådana kostnader. På sistnämnda områden innebär förslagen i huvudsak inga materiella ändringar i förhållande till dagens regler.

Reglerna för skattefria personalrabatter föreslås få en delvis annan utformning. För personalrabatter i allmänhet föreslås att dessa skall vara skattefria vid inköp av varor och tjänster som ingår i arbetsgivarens ordinarie utbud. Som förutsättning härför skall dock gälla att rabatten inte överstiger den största rabatt som en konsument skulle kunna utverka på affärsmässiga grunder och inte heller uppenbart överstiger den i branschen sedvanliga personalrabatten. De särskilda reglerna om s.k. korsvisa rabatter slopas. I stället skall de föreslagna allmänna reglerna om skattefrihet för personalrabatter gälla även vid förvärv från ett annat företag i samma koncern.

Ett undantag från förmånsbeskattning föreslås när det gäller förmåner av begränsat värde för den anställda. Undantaget avser förmån av vara eller tjänst när varan eller tjänsten är av väsentlig betydelse för utförandet av den anställdes arbetsuppgifter och förmånen är svår att särskilja från nyttan i anställningen.

Vidare föreslås en justering av reglerna om jämkning av bostadsförmånsvärde vid bestämmande av underlaget för arbetsgivaravgifter samt ytterligare ett par lagtekniska justeringar.

Ändringarna föreslås huvudsakligen träda i kraft den 1 januari 1996 och tillämpas första gången vid 1997 års taxering.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare	15
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter	16
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1852) om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar	17
3	Ärendet och dess beredning	18
4	Förmåner av fri hälso- och sjukvård, tandvård, företagshälsovård och rehabilitering	20
4.1	Inledning	20
4.2	Hälso- sjukvård, tandvård samt läkemedel	20
4.3	Företagshälsovård	27
4.4	Rehabilitering	29
4.5	Enskild näringsidkare och delägare i handelsbolag	32
5	Personalrabatter	33
5.1	Sedvanliga rabatter	33
5.2	Korsvisa rabatter	37
6	Förmån av begränsat värde	39
7	Bostadsförmån	40
8	Vissa lagtekniska justeringar	41
9	Ekonomiska effekter för den offentliga sektorn	42

10 Författningskommentarer	43	Prop. 1994/95:182
10.1 Kommunalskattelagen (1928:370)	43	
10.2 Lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare	47	
10.3 Lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter	47	
10.4 Lagen (1994:1852) om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar	47	
Bilaga 1 Förteckning över de remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Beskattning av förmåner (SOU 1994:98)	48	
Bilaga 2 Lagrådsremissens lagförslag	49	
Bilaga 3 Lagrådets yttrande	62	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 1995	64	

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
3. lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter,
4. lag om ändring i lagen (1994:1852) om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunalskattelagen (1928:370) dels att 20 §, 32 § 1, 3 b, 3 c och 3 f mom., punkt 1 av anvisningarna till 20 §, punkt 23 av anvisningarna till 23 § samt punkt 3 av övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1855) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse,

dels att i anvisningarna till 23 § skall införas en ny punkt, 34, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla skall alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande avräknas från samtliga intäkter i pengar eller pengars värde (bruttointäkt) som har influtit i förvärvskällan under beskattningsåret.

Avdrag får inte göras för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, så som vad skattskyldig utgett som gåva eller som periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll;

sådana kostnader för hälsovård, sjukvård samt företagshälsovård som anges i anvisningarna;

kostnader i samband med plockning av vilt växande bär och svampar eller kottar till den del kostnaderna inte överstiger de intäkter som är skattefria enligt 19 §;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv eller andre maken eller av den skattskyldiges barn som ej fyllt 16 år;

ränta på den skattskyldiges eget kapital som har nedlagts i hans förvärvsverksamhet;

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning på skuld;

ränta enligt 8 kap. 1 § studiestödslagen (1973:349), 52, 52 a och 55 §§

¹Senaste lydelse 1994:1781.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, 32 § och 49 § 4 mom. uppbördslagen (1953:272), 5 kap. 12 § lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter, 13 och 14 §§ lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, 30 § tullagen (1987:1065), 60 § fordonsskattelagen (1988:327) och 16 kap. 12 och 13 §§ mervärdes-skattelagen (1994:200) samt kvarskatteavgift och dröjsmålsavgift beräknad enligt uppbördslagen;

avgift enligt lagen (1972:435) om överlastavgift;

avgift enligt 10 kap. plan- och bygglagen (1987:10);

avgift enligt 10 kap. 7 § utlänningslagen (1989:529);

avgift enligt 8 kap. 5 § arbetsmiljölagen (1977:1160);

avgift enligt 26 § arbetstidslagen (1982:673);

skadestånd, som grundas på lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller annan lag som gäller förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, när skadeståndet avser annat än ekonomisk skada;

företagsbot enligt 36 kap. brottsbalken;

straffavgift enligt 8 kap. 7 § tredje stycket rättegångsbalken;

belopp för vilket arbetsgivare är betalningsskyldig enligt 75 § uppbördslagen (1953:272) eller för vilket betalningsskyldighet föreligger på grund av underlåtenhet att göra avdrag enligt lagen (1982:1006) om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar;

avgift enligt lagen (1976:206) om felparkeringsavgift;

kontrollavgift enligt lagen (1984:318) om kontrollavgift vid olovlig parkering;

överförbrukningsavgift enligt ransoneringslagen (1978:268);

vattenföroreningsavgift enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg;

avgift enligt 3 § lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor;

lagringsavgift enligt lagen (1984:1049) om beredskapslagring av olja och kol eller lagen (1985:635) om försörjningsberedskap på naturgasområdet;

avgift enligt 18 § lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar;

kapitalförlust m.m. i vidare mån än som särskilt föreskrivs;

avgift enligt 10 kap. 5 § lagen (1994:1776) om skatt på energi;

ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200) för vilken det finns rätt till avdrag enligt 8 kap. eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. nämnda lag;

avgift enligt 11 kap. 16 § och 13 kap. 6 a § aktiebolagslagen (1975:1385).

(Se vidare anvisningarna.)

32 §

1 mom.² Till intäkt av tjänst hänförs

a) avlöning, arvode och kostnadsersättning samt annan förmån i pengar, bostad eller annat som utgått för tjänsten,

b) pension,

c) sådan livränta som utgått på grund av sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkring eller annorledes än på grund av försäkring med undantag av livränta som utgör vederlag vid avyttring av egendom, i den mån det inte är fråga om livränta som avses i d) och inte heller annat följer av 2 mom.,

d) i fråga om sådan i c) angiven livränta, som utgår till följd av personskada och på vilken 2 mom. inte är tillämpligt, den del av livräntan som avser ersättning för förlorad inkomst av skattepliktig natur eller för förlorat underhåll,

e) ersättning som utgått i annan form än livränta på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, dock inte ersättning, som avser sjukvårds- eller läkarkostnader,

e) ersättning som utgått i annan form än livränta på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, dock inte ersättning, som avser sjukvårds- eller läkarkostnader för vård som inte är offentligt finansierad eller för vård utomlands,

f) undantagsförmåner, periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt som avses i 31 §,

g) engångsbelopp som utgår till följd av personskada och utgör skattepliktig intäkt enligt punkt 1 av anvisningarna till 19 §,

h) sådan utdelning på och vinst vid avyttring av aktier i fåmansföretag som enligt 3 § 12 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall tas upp som intäkt av tjänst,

i) sådana förmåner och ersättningar m.m. som anges i punkterna 14 och 15 av anvisningarna,

j) behållning på pensionssparkonto till den del pensionssparavtalet upphör att gälla enligt 4 kap. 6 och 14 §§ och 6 kap. 5 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande, samt till den del behållningen tas i anspråk på grund av utmätning, konkurs eller ackord.

Vid avskattning enligt första stycket j avses med pensionssparkontots behållning marknadsvärdet på kontots tillgångar efter avräkning för den skatt enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel som är hänförlig till kontot.

Som intäkt av tjänst räknas jämväl annat belopp än ovan sagts - såsom vinstandel, återbäring eller vid återköp av försäkring uppbyggt belopp - vilket utgått på grund av pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller

²Senaste lydelse 1993:938.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst.

Har tjänsteinnehavare som löneförmån innehåft fastighet på sådant sätt, att han enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall anses som ägare, skall dock intäkt, vilken tjänsteinnehavaren åtnjutit från fastigheten, räknas som intäkt av näringsverksamhet eller behandlas enligt reglerna för privatbostad.

3 b mom.³ Anställds förmån av fri hälso- och sjukvård, företagshälsovård, fria läkemedel eller ersättning för läkemedelskostnader tas inte upp som intäkt.

Har arbetsgivare utgivit ersättning för anställds utgift för tandvård som avses i 2 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, tas ersättningen dock upp som intäkt för den anställda. Som intäkt tas emellertid inte upp

1. sådan ersättning, om den avser anställd som inte är försäkrad enligt lagen om allmän försäkring,

2. kostnad för tandbehandling som har bedömts som erforderlig med hänsyn till tjänstens krav för försvarsmaktens submarina och flygande personal och för andra anställda med i huvudsak likartade arbetsförhållanden, eller

3. ersättning för tandbehandling, när behov av denna har uppkommit och utförts under tjänsteförrättning utomlands.

3 c mom.⁴ Förmån av fria arbetskläder och fri uniform tas inte upp som intäkt, om förmånen avser kläder som är avpassade för arbetet och inte lämpligen kan användas privat.

3 b mom. En anställds förmån av fri hälso- och sjukvård, fri tandvård och fria läkemedel tas inte upp som intäkt om den avser

- hälso- och sjukvård som inte är offentligt finansierad,

- tandvård som inte är offentligt finansierad,

- hälso- och sjukvård eller tandvård utomlands och läkemedel vid vård utomlands,

- företagshälsovård, förebyggande behandling eller rehabilitering,

- vaccination som betingas av tjänsten eller

- tandbehandling som har bedömts som nödvändig med hänsyn till tjänstens krav för Försvarsmaktens submarina och flygande personal och för andra med i huvudsak likartade arbetsförhållanden.

3 c mom. Om en vara eller en tjänst, som en anställd erhåller av arbetsgivaren, är av väsentlig betydelse för utförandet av hans arbetsuppgifter, skall förmånen av varan eller tjänsten inte tas upp som intäkt, om förmånen är av begränsat värde för den anställda och inte utan svårighet kan särskiljas från nyttan i anställningen. Inte

³Senaste lydelse 1987:1303.

⁴Senaste lydelse 1987:1303.

Nuvarande lydelse

3 f mom.⁵ Som intäkt tas inte upp *sedvanliga rabatter* vid inköp av varor och tjänster som ingår i arbetsgivarens ordinarie utbud eller i annat företags ordinarie utbud om företaget är närstående arbetsgivarens företag och varorna eller tjänsterna har ett nära samband med arbetsgivarens verksamhet. Vad som sagts nu gäller dock inte om rabatten är en direkt ersättning för utfört arbete eller utgår på sätt som anges i 32 § 3 e mom. andra stycket 2-4. Även om det inte följer av 3 d mom. tas som intäkt inte upp sådan rabatt eller liknande förmån som transportföretag enligt internationellt vedertagen praxis utger för visad kundtrohet vid utrikes flygresor och som slutligt tillfaller en arbetstagare eller uppdragstagare på grund av hans egenskap av resenär.

Föreslagen lydelse

heller tas som intäkt upp förmån av fria arbetskläder och fri uniform, om förmånen avser kläder som är avpassade för arbetet och inte lämpligen kan användas privat.

3 f mom. Som intäkt tas inte upp *personalrabatt* vid inköp av en vara eller en tjänst från arbetsgivaren eller något annat företag i samma koncern, om varan eller tjänsten ingår i säljarens ordinarie utbud. Vad som sagts nu gäller dock inte om rabatten är en direkt ersättning för utfört arbete, om den överstiger den största rabatt som en konsument kan erhålla på affärsmässiga grunder eller om den uppenbart överstiger *personalrabatt som är sedvanlig i branschen. Inte heller får rabatten utgå på sätt som anges i 32 § 3 e mom. andra stycket 2-4.*

Även om det inte följer av 3 d mom. tas som intäkt inte upp sådan rabatt eller liknande förmån som transportföretag enligt internationellt vedertagen praxis utger för visad kundtrohet vid utrikes flygresor och som slutligt tillfaller en arbetstagare eller uppdragstagare på grund av hans egenskap av resenär.

Anvisningar till 20 §

1.⁶ Till skattskyldigs levnadskostnader, för vilka avdrag enligt denna paragraf ej medges, räknas bland annat premier för egna personliga försäkringar och avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar, i vilka den skattskyldige är medlem. Avdrag får dock göras för sådana premier och avgifter i den omfattning som anges i 33 §, 46 § 2 mom., punkterna 21 och 23 av anvisningarna till 23 § och punkt 6 av anvisningarna till 33 §. Avdrag får även göras för inbetalning på pensionssparkonto i den omfattning som anges i 46 § 2 mom. och punkt 21 av anvisningarna till 23 §.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte avgifter till arbetsgivar-

⁵Senaste lydelse 1993:1515.

⁶Senaste lydelse 1993:938.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

organisationer. Beträffande sådana avgifter gäller att avdrag medges till den del avgifterna avser medel för konfliktändamål. Bedömningen av vad avgifterna avser får grundas på uppgifter i organisationens budget om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen skall dock avgifterna alltid i första hand avräknas mot kostnaderna för den övriga organisationsverksamheten.

Utgifter för representation och liknande ändamål är att hänföra till omkostnader i förvärvskälla endast om de har omedelbart samband med verksamheten, såsom då fråga uteslutande är om att inleda eller bibehålla affärsförbindelser och liknande eller då utgifterna avser jubileum för företaget, invigning av mera betydande anläggning för verksamheten, stapelavlöppning eller jämförliga händelser eller då utgifterna är att hänföra till personalvård. Avdrag medges i det enskilda fallet inte med större belopp än som kan anses skäligt och inte i något fall för utgifter för spritdrycker och vin. Avdrag för måltidsutgifter medges normalt inte med större belopp än som motsvarar skäliga utgifter för lunch.

Till kostnader för hälsovård, sjukvård samt företagshälsovård, för vilka avdrag inte medges enligt denna paragraf, räknas

kostnader för hälso- och sjukvård för vilken ersättning inte utges enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring i den mån kostnaderna inte avser antingen sjuk- och tandvårdskostnader som uppkommer vid insjuknande i samband med tjänsteförrättning utomlands eller sjuk- och tandvårdskostnader för anställd som inte är försäkrad enligt lagen om allmän försäkring,

kostnader för företagshälsovård som inte uppfyller villkoren i 3 § 1-7 den upphävda förordningen (1985:326) om bidrag till företagshälsovård samt

kostnader för sådan verksamhet som avser rehabilitering eller liknande och som inte bedrivs efter grunder som fastställs i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer.

till 23 §

23.⁷ Avdrag får göras för fastighetsskatt och särskild löneskatt på pensionskostnader och speciella för näringsverksamheten utgående skatter

⁷Senaste lydelse 1994:201.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

och avgifter till det allmänna. Däremot får svenska allmänna skatter inte dras av (se 20 §). Avdrag får dock göras för mervärdesskatt som har återförts enligt 9 kap. 5 eller 6 § mervärdesskattelagen (1994:200) och inbetalats till staten.

Premie för grupplivförsäkring, som tecknats av fysisk person i hans egenskap av utövare av viss näringsverksamhet, utgör avdragsgill omkostnad i näringsverksamheten. Om den ersättning, som kan komma att utfalla på grund av försäkringen, utgår efter väsentligt förmånligare grunder än vad som gäller enligt grupplivförsäkring för befattningshavare i statens tjänst, skall dock endast den del av premien som kan anses motsvara förmåner enligt grupplivförsäkring för nämnda befattningshavare räknas som omkostnad i näringsverksamheten. Premie för rese-skyddsförsäkring avseende resa i verksamheten utgör avdragsgill omkostnad i näringsverksamheten.

Avdrag medges för kostnader för egen hälsovård i den mån förmån av fri sådan vård för anställd är skattefri enligt 32 § 3 b mom. första stycket.

Bestämmelserna i punkt 6 av anvisningarna till 33 § om avdrag för avgift till erkänd arbetslöshetskassa gäller också beträffande inkomst av näringsverksamhet.

Bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 33 § om avdrag för kostnader för resor till och från arbetsplatsen och i 33 § 2 mom. om begränsning i rätten till avdrag för sådana kostnader gäller också beträffande inkomst av näringsverksamhet. Om den skattskyldige har kostnader för sådana resor både i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet skall begränsningen avse de sammanlagda kostnaderna och i första hand medföra en minskning av avdraget i inkomstslaget tjänst.

34. Avdrag får inte göras för kostnader för hälso- och sjukvård eller tandvård som inte är offentligt finansierad utom när kostnaderna avser en anställd eller en enskild näringsidkare eller en delägare i handelsbolag som inte omfattas av den offentligt finansierade vården enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller annan författning.

I fråga om kostnader för hälso- och sjukvård, tandvård och läkemedel utomlands får avdrag göras under förutsättning att kostnaderna uppkommit vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Avdrag får göras för kostnader för företagshälsovård, för vaccinationer som betingas av verksamheten och för sådan nödvändig tandbehandling som avses i 32 § 3 b mom.

Avdrag får vidare göras för kostnader för arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder, om arbetsgivaren skall svara för dem enligt 22 kap. lagen om allmän försäkring eller om den skattskyldige kan visa att rehabiliteringen syftar till att den anställda skall kunna fortsätta att förvärvsarbeta. Avdrag för sådana kostnader får också göras i en enskild näringsverksamhet eller i ett handelsbolag om den skattskyldige kan visa att rehabiliteringen syftar till att han skall kunna fortsätta sitt förvärvsarbete. Avdrag får även göras för kostnader för förebyggande behandling, om den skattskyldige kan visa att behandlingen har ett sådant syfte.

3.⁸ Äldre föreskrifter i 33 § 2 mom. gäller vid beräkning av skattskyldigs rätt till avdrag för kostnader för resor till och från arbetet beträffande inkomst av näringsverksamhet i vilken ingår förvärvskälla för vilken beskattningsåret har börjat före den 3 november 1994.

3. Äldre föreskrifter i 33 § 2 mom. gäller vid beräkning av skattskyldigs rätt till avdrag för kostnader för resor till och från arbetet beträffande inkomst av näringsverksamhet i vilken ingår förvärvskälla för vilken beskattningsåret har börjat före den 3 november 1994. *Äldre föreskrifter i 33 § 2 mom. gäller även i fråga om barnomsorgskostnader som avser tid före den 1 januari 1995.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 och tillämpas första gången vid 1997 års taxering. Den nya bestämmelsen i punkt 3 av övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1855) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas dock redan vid 1996 års taxering.

2. Äldre bestämmelser tillämpas beträffande utgifter för hälso- och sjukvård, tandvård, läkemedel, företagshälsovård och rehabilitering vilka hänförs till tid före ikraftträdandet.

⁸Senaste lydelse 1994:1855.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare**

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***5 §²**

Skattepliktiga förmåner skall tas upp till ett värde som bestäms i enlighet med 8 § första-fjärde styckena uppbördslagen (1953:272).

Om det föreligger fall som avses i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen (1928:370), eller sådant fall att den skattskyldige skulle kunna få förmånsvärdet bestämt med stöd av punkt 2 andra stycket andra meningen av samma anvisningar, får skattemyndigheten på framställning av arbetsgivaren bestämma värdet av förmånen med hänsyn härtill. Motsvarande gäller om bostadsförmånsvärde som bestäms enligt 8 § tredje stycket uppbördslagen avviker med mer än 10 procent från det värde som följer av 42 § första stycket kommunalskattelagen. Arbetsgivaren skall underrätta arbetstagare som berörs av skattemyndighetens beslut.

Om det föreligger fall som avses i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen (1928:370), eller sådant fall att den skattskyldige skulle kunna få förmånsvärdet bestämt med stöd av punkt 2 andra stycket andra meningen av samma anvisningar, får skattemyndigheten på framställning av arbetsgivaren bestämma värdet av förmånen med hänsyn härtill. Motsvarande gäller om bostadsförmånsvärde som bestäms enligt 8 § tredje stycket uppbördslagen avviker med mer än 10 procent från det värde som följer av 42 § första stycket *och punkt 3 andra stycket av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen*. Arbetsgivaren skall underrätta arbetstagare som berörs av skattemyndighetens beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995 och tillämpas på förmåner som utges efter ikraftträdandet.

¹Lagen omtryckt 1991:98.

²Senaste lydelse 1993:1518.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

Häri genom föreskrivs att 3 kap. 7 § lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 kap.

7 §¹

Värdet av förmåner som utgått i annat än pengar skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i kommunalskattelagen (1928:370). Vid beräkning av värdet av bilförmån och kostförmån skall dock bestämmelserna i punkt 2 andra stycket andra meningen och punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § nämnda lag tillämpas endast i enlighet med beslut av skattemyndigheten med stöd av 5 § andra stycket lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare. Värdet av annan bostadsförmån här i riket än förmån av semesterbostad skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i 8 § tredje stycket uppbördslagen (1953:272).

Värdet av förmåner som utgått i annat än pengar skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i kommunalskattelagen (1928:370). Vid beräkning av värdet av bilförmån och kostförmån skall dock bestämmelserna i punkt 2 andra stycket andra meningen och punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § nämnda lag tillämpas endast i enlighet med beslut av skattemyndigheten med stöd av 5 § andra stycket lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare. Värdet av annan bostadsförmån här i riket än förmån av semesterbostad skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i 8 § tredje och sjätte styckena uppbördslagen (1953:272).

Om värdet av en förmån justerats enligt 5 § andra stycket lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall anges att justering skett.

Det sammanlagda värdet av förmånerna skall anges särskilt för sig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 och tillämpas första gången vid 1997 års taxering.

¹Senaste lydelse 1993:1517.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1852) om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1994:1852) om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

För fysiska personer beräknas statlig inkomstskatt på förvärvsinkomst enligt följande.

Skatt på förvärvsinkomst utgör 100 kronor samt 25 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns som vid 1996 års taxering uppgår till 203 900 kronor. Vid följande taxeringar uppgår skiktgränsen till skiktgränsen för föregående taxeringsår multiplicerad med *det jämförelsetal*, uttryckt i procent, som enligt 1 kap. 6 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ligger till grund för bestämmande av basbeloppet för året före taxeringsåret med tillägg av 1,2 procentenheter. Skiktgränsen fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Skatt på förvärvsinkomst utgör 100 kronor samt 25 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns som vid 1996 års taxering uppgår till 203 900 kronor. Vid följande taxeringar uppgår skiktgränsen till skiktgränsen för föregående taxeringsår multiplicerad med *ett tal*, uttryckt i procent, *som anger förhållandet mellan det jämförelsetal* som enligt 1 kap. 6 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ligger till grund för bestämmande av basbeloppet för året före taxeringsåret *och det jämförelsetal som enligt nämnda lagrum ligger till grund för bestämmande av basbeloppet för andra året före taxeringsåret*, med tillägg av 1,2 procentenheter. Skiktgränsen fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995 och tillämpas första gången vid 1997 års taxering.

Ett särskilt område i inkomstslaget tjänst är förmåner som utgår i annat än pengar, s.k. naturaförmåner. Skattereglerna rörande naturaförmåner har setts över i flera olika sammanhang genom åren i syfte att åstadkomma en neutral beskattning mellan kontantlön och andra förmåner. De senaste översynerna har gjorts av Utredningen om reformerad inkomstbeskattning (RINK) vars betänkande Reformerad inkomstbeskattning (SOU 1989:33) låg till grund för 1990 års skattereform, därefter av Utredningen om tjänsteinkomstbeskattning (SOU 1992:57 och 1993:44) och nu senast av Utredningen om beskattning av förmåner (SOU 1994:98).

Två typer av förmåner som varit föremål för översyn av samtliga nu nämnda utredningar är personalrabatter och reseförmåner.

En viss översyn av reglerna om personalrabatter gjordes i samband med skattereformen. Därefter har ett par begränsade justeringar gjorts, delvis i liberaliserande riktning. Trots dessa ändringar har det visat sig att reglerna ger upphov till vissa tillämpningsproblem.

Beträffande reseförmåner gjordes fram till skattereformen i lagtexten ett uttryckligt undantag från skatteplikt för en skattskyldigs fria resor på grund av anställning eller särskilt uppdrag under förutsättning att resorna inte var att anse som ersättning för kontant lön. Undantagsbestämmelsen kom i praxis att omfatta anställda inom rese- och trafikbranschen. Skattefriheten slopades i samband med skattereformen. Hitintills har Riksskatteverket (RSV) godtagit att vissa schabloner tillämpas vid värderingen av reseförmåner, i avvaktan på att branschen utvecklar ett system för kontroll av varje enskilds resande. I prop. 1993/94:90 föreslog den dåvarande regeringen dels skattefrihet för en valfri resa per år och anställd, dels en schablonvärderingsregel vid bestämmandet av underlag för beräkning av preliminär skatt och arbetsgivaravgifter. I propositionen förutskickades också att en särskild utredare skulle tillkallas för att se över reglerna på nytt. Skatteutskottet (bet. 1993/94:SkU10) hemställde dock att riksdagen skulle avslå propositionen när det gällde schablonvärderingen och den skattefria resan samt uttalade att en ny lagstiftning borde utformas i enlighet med nuvarande provisorium. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets hemställan (rskr. 1993/94:104).

Skattereformen medförde inte några förändringar av förmånsbeskattningsreglerna för hälso- och sjukvårdsförmåner och reglerna har inte heller ändrats därefter. Förmånerna undantas till stora delar från beskattning. Arbetsgivaren har å andra sidan endast i begränsad utsträckning rätt till avdrag för sjuk- och hälsovårdskostnader. Begränsningarna i avdragsrätten är ett undantag från huvudregeln att avdrag skall medges för samtliga driftkostnader i näringsverksamheten och innebär ett avsteg från de grundläggande principerna för inkomstbeskattningen. Sedan år 1992 har arbetsgivarnas skyldighet ökat när det gäller det förebyggande arbetsmiljöarbetet samtidigt som arbetsanpassnings- och rehabiliteringsansvar har införts.

På grund av de förändringar som redovisats ovan inom hälso- och sjukvårdsområdet och tillämpningsproblemen avseende personalrabatter samt mot bakgrund av uttalandena rörande reseförmåner i nyss nämnda proposition och utskottsbetänkande, tillkallade regeringen i januari 1994 en särskild utredare med uppgift att se över reglerna om beskattning på de aktuella områdena.

De förmåner som enligt direktiven (dir. 1994:5) skulle ses över var hälso- och sjukvårdsförmåner, personalrabatter, reseförmåner och förmåner av begränsat värde i de fall förmånen har en inte oväsentlig betydelse för förmånstagarens yrkesutövning.

Utredningen om beskattning av förmåner (Fi 1994:01) redovisade i juni 1994 sitt betänkande Beskattning av förmåner (SOU 1994:98).

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*.

I det följande behandlas de frågor som tas upp i betänkandet med undantag för reseförmåner. I den lagrådsremiss som regeringen beslutade den 2 mars 1995 ingick ett förslag om beskattning av reseförmåner. Mot bakgrund bl.a. av kritik som riktats mot detta förslag anser regeringen emellertid att frågan bör beredas ytterligare. Regeringen avser att senare återkomma med förslag i denna del.

I detta ärende tas också upp förslag om en regeljustering när det gäller jämkning av bostadsförmånsvärdet vid bestämmandet av underlaget för sociala avgifter samt ytterligare ett par justeringar av lagteknisk karaktär.

Många remissinstanser har i samband med yttrandet över betänkandet efterlyst en översyn av beskattningsreglerna rörande utbildningar. Regeringen vill därför upplysa att den nyligen har beslutat att tillkalla en särskild utredare som bl.a. skall se över beskattningsreglerna rörande av arbetsgivaren helt eller delvis bekostad utbildning.

Lagrådet

Regeringen beslutade, som nämnts, den 2 mars 1995 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 2*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 3*. Lagrådet har föreslagit en viss justering i utformningen av 32 § 3 f mom. KL. Regeringen har följt det förslag lagrådet lämnat. Vissa förändringar av i huvudsak redaktionell art har också gjorts.

Förslagen till ändringar i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1855) om ändring i kommunalskattelagen och i 2 § lagen (1994:1852) beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar har inte granskats av Lagrådet. Dessa förslag är enligt regeringens mening av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4.1 Inledning

I betänkandet Beskattning av förmåner (SOU 1994:98) redovisas gällande regler för beskattning av förmåner och avdrag på sjukvårdsområdet (hälso- och sjukvård, läkemedelskostnader, tandvård, företagshälsovård och rehabilitering) samt den historiska bakgrunden till nuvarande bestämmelser. Även den bakomliggande lagstiftningen på hälso- och sjukvårdsområdet och arbetsmiljöområdet tas upp. För denna bakgrund hänvisas till betänkandet.

När det gäller hälso- och sjukvård samt tandvård görs en distinktion mellan offentligt och icke offentligt finansierad vård. Den offentligt finansierade vården bekostas av det allmänna genom bl.a. den allmänna försäkringen och andra offentliga finansieringssystem. Den icke offentligt finansierade vården ligger alltså utanför det offentliga finansieringssystemet och bekostas ofta genom privata sjukvårdsförsäkringar.

4.2 Hälso- och sjukvård, tandvård samt läkemedel

Regeringens förslag: En *arbetsgivare* får göra avdrag för kostnader för anställdas offentligt finansierade hälso- och sjukvård samt offentligt finansierade tandvård.

För icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt tandvård får avdrag göras endast om kostnaderna avser en anställd som inte omfattas av den offentligt finansierade vården. I fråga om kostnader för hälso- och sjukvård, tandvård och läkemedel utomlands får avdrag göras endast när kostnaderna uppkommer vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands.

En arbetsgivare får vidare göra avdrag för anställdas läkemedelskostnader samt för vaccinationer som betingas av verksamheten.

När en arbetsgivare ersätter en *anställd* för dennes utgifter för offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt tandvård skall ersättningen tas upp som intäkt. Icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt icke offentligt finansierad tandvård skall däremot inte tas upp som intäkt. Inte heller beskattas förmån av fri hälso- och sjukvård samt tandvård utomlands eller fria läkemedel i samband med vård utomlands. Vidare undantas från beskattning fria vaccinationer som betingas av tjänsten.

Vad som sägs om avdrag för icke offentligt finansierad vård och om förmån av fri sådan vård gäller också i fråga om privata sjukvårdsförsäkringar.

Utredningens förslag: Inga avdragsbegränsningar för arbetsgivarna.

Flertalet förmåner beskattas hos den anställda. Förmånen av fri icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt tandvård värderas till den patientavgift som hade tagits ut för motsvarande behandling inom den offentligt finansierade vården. Följande förutsättningar skall vara uppfyllda för att värderingen av förmånen av icke offentligt finansierad vård skall ske enligt patientavgiftsmodellen. Den anställda skall ha haft rätt till behandlingen inom den offentligt finansierade vården. Den anställda skall ha varit verksam hos arbetsgivaren i icke oväsentlig omfattning. När det gäller privata sjukvårdsförsäkringar beskattas den anställda för förmånen av den fria försäkringen först när den tas i anspråk och då till ett belopp motsvarande patientavgiften vid vårdtillfällena. För att arbetsgivarna skall kunna fullgöra sin skyldighet att innehålla preliminärskatt m.m. när försäkringar tas i anspråk föreslås en uppgiftsskyldighet för försäkringsbolagen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har i princip tillstyrkt utredningens förslag. *SACO*, *TCO* och *Arbetsgivaralliansen* anser dock att förmånen av fri hälso- och sjukvård inte skall beskattas. *RSV*, *Länsrätten i Göteborgs och Bohus län*, *Socialstyrelsen* och *Landstingsförbundet* anser att förmånen av icke offentligt finansierad vård bör värderas högre än motsvarande patientavgift inom den offentliga vården. Några remissinstanser, bl.a. *RSV* och *Länsrätten i Göteborgs och Bohus län*, befarar tillämpningssvårigheter när det gäller att utreda om den anställda hade haft rätt till motsvarande offentligt finansierad vård, särskilt när det gäller vård i utlandet. *Socialstyrelsen* anser att arbetsgivarens avdragsrätt bör begränsas till sådana åtgärder som normalt finansieras med offentliga medel. *Socialstyrelsen* ifrågasätter vidare en begränsad ökad avdragsrätt eftersom en sådan ordning skulle strida mot hälso- och sjukvårdslagens principer att fördela vårdens resurser på lika villkor. *Landstingsförbundet* avstyrker förslaget om full avdragsrätt med hänsyn till risken för en segregerad vård. *Landstingsförbundet* pekar också på att ett finansieringssystem vid sidan av det traditionella försvårar planeringen av det totala vårdutbudet. *Socialstyrelsen* föreslår att förmånen av en fri sjukvårdsförsäkring beskattas. Några remissinstanser, bl.a. *Köpmannaförbundet*, är kritiska till det administrativa merarbete som försäkringsbolagens uppgiftsskyldighet medför. *RSV* påpekar att uppgiftsskyldigheten inte kan gälla utländska försäkringsbolag. *Landstingsförbundet* har hänvisat till kanadensisk lagstiftning med förbud mot privata sjukvårdsförsäkringar eftersom dessa försäkringar medfört stora olägenheter för sådana hälso- och sjukvårdstjänster som omfattas av den solidariskt finansierade vården.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande skatteregler på hälso- och sjukvårdsområdet innebär avdragsbegränsningar för arbetsgivarna. För vård utanför lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) medges avdrag enbart när den anställda blivit sjuk under tjänstgöring utomlands eller för anställda som inte är försäkrade enligt nämnda lag (punkt 1 av anvisningarna till 20 § kommunalskattelagen (1928:370, KL). För den anställda är förmånen skattefria (32 § 3 b mom. KL). Endast förmån av fri tandvård enligt AFL förmånsbeskattas med vissa undantag. Un-

dantagen gäller tandbehandling som är erforderlig med hänsyn till tjänstens krav för försvarsmaktens submarina och flygande personal och för andra anställda med i huvudsak likartade arbetsförhållanden. Vidare undantas anställda som inte är försäkrade samt behandling under tjänsteförrättning utomlands.

Av beskrivningen framgår att reglerna på detta område skiljer sig från skattelagstiftningens principiella uppbyggnad där avdrag medges i näringsverksamheten för driftkostnader medan förmåner i pengar "eller annat som utgått för tjänsten" skall tas upp som intäkt av tjänst och värderas till marknadsvärdet.

Utgångspunkten bör vara att även förmåner inom sjukvårdsområdet inordnas under de generella skattereglerna. Det är också utifrån detta synsätt som utredningen lagt fram sina förslag.

Några remissinstanser har emellertid invänt att hälso- och sjukvårdsförmåner hör till det slag av förmåner som bl.a. av sociala skäl inte lämpar sig för beskattning. Liknande uppfattningar har aktualiserats i tidigare sammanhang.

Regeringen delar dock utredningens uppfattning att det inte finns några principiella hinder mot att beskatta de nu aktuella förmånerna.

I den typiska situationen är det dessutom inte den fria vården som beskattas utan ersättningen från arbetsgivaren till den anställda för dennes kontanta utlägg (patientavgifter, läkemedelskostnader, etc.). När levnadskostnader ersätts av arbetsgivaren bör som regel denna förmån beskattas. Bl.a. de speciella värderingsproblem som föreligger beträffande sjukvårdsförmåner nödvändiggör dock betydande avsteg från den nämnda utgångspunkten.

Offentligt finansierad vård samt läkemedelskostnader

När det gäller offentligt finansierad hälso- och sjukvård, offentligt finansierad tandvård och läkemedelskostnader inordnas förmånerna i skattesystemet utan några särskilda svårigheter. Arbetsgivaren medges avdrag för de patient- eller vårdavgifter som han kontant ersätter den anställda för. Den anställda beskattas för en förmån som motsvarar arbetsgivarens kostnad, dvs. patientavgifterna m.m. Förmånen uppkommer när arbetsgivaren ersätter den anställda för utgiften. Arbetsgivaren betalar vidare arbetsgivaravgifter på ersättningarna enligt vanliga regler. Motsvarande gäller för läkemedelskostnader.

Kostnader för offentligt finansierad vård samt för läkemedelskostnader bör i överensstämmelse med utredningens förslag även i fortsättningen vara avdragsgilla för en arbetsgivare.

Förmånen av fri offentligt finansierad tandvård förmånsbeskattas redan enligt nuvarande bestämmelser. Utredningens förslag om förmånsbeskattningen av fri offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt fria läkemedel är i linje med 1990 års skattereform. Förmånerna utgörs av bl.a. de patientavgifter som arbetsgivaren ersätter den anställda för. Patientavgifterna är närmast att anse som en självrisk och några högre

förmånsvärden kan inte bli aktuella med hänsyn till högkostnadsskyddet, som även innefattar läkemedelskostnader. Enligt vår uppfattning finns det därför starka skäl för att ändra nuvarande undantag från förmånsbeskattning och beskatta förmånen av fri offentligt finansierad vård samt läkemedelskostnader.

Icke offentligt finansierad vård

Den icke offentligt finansierade vården är av begränsad omfattning eftersom flertalet privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster omfattas av det offentliga finansieringssystemet.

Stora svårigheter uppkommer om den icke offentligt finansierade vården skall inordnas i den beskrivna skattemässiga mallen. Det gäller särskilt hur förmånen skall värderas, vilket, som framgår av utredningen, varit ett svårbemästrat problem även i tidigare lagstiftningssammanhang. Utredningen har här föreslagit en värderingsgrund enligt patientavgiftsmodellen. En sådan grund har den fördelen att värderingen sker enligt en administrativt lättillämpad schablon och att beskattningen knappast kan uppfattas som för hög. Å andra sidan kan patientavgiftsmodellen leda till en undervärdering av förmånerna. Det gäller särskilt i sådana fall när det finns köer inom den offentliga vården eller om behandlingarna är ransonerade och ges enbart till de mest behövande.

De begränsningsregler som är knutna till utredningens patientavgiftsmodell kan vara svåra att tillämpa, särskilt i utlandsfallen. Utredningen har föreslagit att patientavgiftsmodellen inte skall tillämpas om den anställda inte är verksam hos arbetsgivaren i tillräcklig omfattning. Det är emellertid inte säkert att en värdering till marknadsvärdet kan motiveras enbart på den grunden att arbetstagaren inte arbetat i tillräcklig omfattning hos arbetsgivaren. För den anställda borde förmånen objektivt sett vara av samma värde oavsett anställningens omfattning.

Skatteregler på sjukvårdsområdet påverkar indirekt hälso- och sjukvårdssystemet. Som några remissinstanser uttryckt kan de föreslagna skattereglerna med obegränsad avdragsrätt och låg förmånsbeskattning motverka de mål som samhället ställt upp för hälso- och sjukvårdspolitiken. Det måste därför finnas tungt vägande skäl för att ändra skattereglerna i fråga om den icke offentligt finansierade vården. Som nämnts berör denna vård enbart ett fåtal och vad som framgår av utredningen och remissyttrandena synes nuvarande skatteregler inte vara något stort problem för näringslivet. Till det kommer svårigheterna att värdera förmånerna.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att det principiella avdragsförbudet behålls för arbetsgivarens kostnad för anställds vård inom den icke offentligt finansierade hälso- och sjukvården. Å andra sidan skall liksom i dag inte någon förmånsbeskattning ske hos den anställda.

Några undantag från avdragsförbudet bör ändå komma i fråga. Avdragsrätt för kostnader för icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt för icke offentligt finansierad tandvård bör finnas när den

anställde insjuknar under tjänstgöring utomlands. Vi återkommer till denna fråga. Vidare bör avdragsrätten gälla för anställda som inte omfattas av den offentligt finansierade vården. Det är fråga om personer som inte är bosatta i Sverige och andra som inte har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och modersskap enligt vad som följer av förordning (EEG) nr 1402/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen. Dessa avdragsmöjligheter finns emellertid redan i dag (punkt 1 av anvisningarna till 20 § KL).

Undantagen från avdragsförbudet torde vara tillämpliga i liten utsträckning. I de fall avdragsrätt finns för arbetsgivaren aktualiseras frågan om förmånsbeskattning hos den anställde med de värderingssvårigheter som uppkommer för förmåner av detta slag. Med hänsyn till att de nu beskrivna avdragssituationerna för icke offentligt finansierad vård gäller i rena undantagssituationer och med beaktande av värderingssvårigheterna av förmånen samt inte minst av förenklingskäl föreslås att förmånen av icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt tandvård även fortsättningsvis undantas från förmånsbeskattning.

De föreslagna reglerna om den icke offentligt finansierade vården bör gälla också i fråga om privata sjukvårdsförsäkringar som finansierar sådan vård. Avdrag får alltså inte göras för sådana försäkringar. Å andra sidan beskattas inte den anställde för förmånen av försäkringen.

En invändning mot de av regeringen föreslagna reglerna kan vara att det för både företaget och dess ägare och den anställde är skattemässigt fördelaktigt med avdragsbegränsningar och ingen förmånsbeskattning av icke offentligt finansierad vård. Ett exempel illustrerar. Enligt gällande regler reducerar ett icke avdragsgillt belopp på 100 i bolaget underlaget för skatt hos företagets ägare på ett sådant sätt att skatten sjunker med ca 20 (hänsyn har tagits till att vissa ägare inte betalar skatt). En avdragsrätt för samma 100 medför ett bortfall av bolagsskatt med ca 25 och ett bortfall av ägarskatter på ca 15. Följaktligen sjunker totala kapitalskatten på grund av avdragsreglerna med 20 ($25 + 15 - 20$). Dock leder skatteplikten hos mottagaren av förmånen till ökade skatter med 52 (skattedelen av socialavgifter och inkomstskatt på förvärvsinkomster). Den totala skatten stiger alltså med 32 ($52 - 20$). Exemplet visar att i en situation utan avdragsbegränsningar men med förmånsbeskattning skulle alltså beskattningen bli högre. Ett sådant resonemang förutsätter emellertid att förmånsvärdet bestäms till väsentligt högre nivåer än motsvarande patientavgiften. Utredningen har övertygande visat att en högre värdering är osäker och leder till en slumpmässig beskattning. Det skattemässiga utfallet med avdragsbegränsningar och ingen förmånsbeskattning kan därför anses som rimligt.

Vård utomlands

En fråga gäller förmånsbeskattning av vård utomlands och arbetsgivarens avdragsrätt för vårdkostnader utomlands. De föreslagna skattereglerna för

vård i Sverige tar sin utgångspunkt i om vården är offentligt finansierad eller inte. En sådan distinktion är knappast praktiskt möjlig för vård utomlands.

Begreppet offentligt finansierad vård tar visserligen sikte på den svenska offentligt finansierade vården enligt AFL eller annan författning. Genom bl.a. överenskommelser med andra länder har i Sverige bosatta emellertid rätt till vård utomlands. Enligt förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring svarar sjukförsäkringen för kostnader för vård i annat land som Sverige skall ersätta (3 §). När den svenska sjukförsäkringen ersätter vård utomlands ligger det nära till hands att tala om offentligt finansierad vård. I vissa fall ersätter sjukförsäkringen inte vårdkostnader utomlands utan vårdkostnaderna "ersätts" genom kvittning länderna emellan. Hur länderna sig emellan löser ersättningsfrågan bör inte styra skattereglerna.

Av förenklingsskäl bör därför förmånen av fri hälso- och sjukvård samt tandvård utomlands och fria läkemedel utomlands undantas från beskattning, oberoende av om vården kan anses offentligt finansierad eller inte.

Arbetsgivarens avdragsrätt bör å andra sidan inskränkas. I annat fall öppnas en möjlighet för avdragsgilla behandlingar utomlands; det gäller vårdkostnader som inte är avdragsgilla om de hade uppkommit i Sverige. Avdrag bör därför få göras enbart när kostnader för hälso- och sjukvård, tandvård och läkemedel uppkommer vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands. Om arbetsgivaren ersätter den anställda för vård under den anställdes utlandssemester får avdrag alltså inte göras.

De föreslagna bestämmelserna i utlandsfallen innebär inte någon ändring av gällande bestämmelser om förmånsbeskattning eftersom sjukvårdsförmåner generellt är undantagna från förmånsbeskattning. Visserligen innebär nuvarande ordning att förmånen av fria patientavgifter för tandvård skall beskattas men det torde vara sällsynt att tandvård "som avses i 2 kap. 3 §" AFL sker utomlands (32 § 3 b mom. KL). Under alla förhållanden undantas tandbehandling under tjänsteförrättning utomlands (32 § 3 b mom. KL). När det gäller avdragsrätten överensstämmer förslaget med nuvarande bestämmelser eftersom avdrag får göras för vårdkostnader under tjänsteförrättning utomlands. Övriga vårdkostnader får inte dras av såvida vården utomlands inte ersätts genom AFL. I den mån vård utomlands ersätts enligt AFL och vården inte sker under tjänstgöring utomlands innebär förslaget alltså en skärpning.

Eftersom avdrag får göras för kostnader för vård i samband med insjuknande under tjänstgöring utomlands bör avdrag också få göras för försäkringar som enbart tar sikte på sjukdomsfall i utlandet. Sådana försäkringsinslag är f.ö. inte ovanliga när det gäller reseskyddsförsäkringar. Reseskyddsförsäkringar är avdragsgilla i näringsverksamheten (punkt 23 av anvisningarna till 23 § KL) och förmånen beskattas inte (punkt 3 av anvisningarna till 32 § KL).

Vaccinationer sker regelmässigt på vissa arbetsplatser för att minska produktionsbortfall på grund av influensa m.m. Enligt regeringen är det rimligt att kostnader för vaccinationer som betingas av verksamheten bör få dras av samtidigt som förmån av fria vaccinationer som betingas av tjänsten inte bör tas upp som intäkt.

Tandbehandling för flygare m.fl.

Förmån av tandbehandling som har bedömts som erforderlig med hänsyn till tjänstens krav för Försvarsmaktens submarina och flygande personal och för andra anställda med i huvudsak likartade arbetsförhållanden är i dag skattefri (32 § 3 b mom. KL). Som utredningen föreslagit bör sådan behandling även fortsättningsvis undantas från förmånsbeskattning. Det kan även förekomma att en enskild näringsidkare tillhör den aktuella yrkeskategorin. Förmånsbeskattningen bör vara likformig. En enskild näringsidkare bör därför få göra avdrag för sådana kostnader.

Sjuk- och olycksfallsförsäkringar

Av 31 § andra stycket c KL framgår att med inkomst av tjänst likställs rätt till ersättning i annan form än livränta som utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagen i samband med tjänst. För att en sådan försäkring skall anses ha tagits i samband med tjänst fordras att premier för försäkringen skall betalas av arbetsgivaren. Vidare fordras att anmälan görs till försäkringsanstalten om att försäkringen har tagits i samband med tjänst (punkt 1 tjugoförsta stycket av anvisningarna till 31 § KL). Enligt 32 § 1 mom. KL hänförs till intäkt av tjänst ersättning som utgått i annan form än livränta på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagen i samband med tjänst, dock inte ersättning som avser sjukvårds- eller läkarkostnader.

Nyss har föreslagits att när en arbetsgivare ersätter den anställda för dennes utgifter för offentligt finansierad hälso- och sjukvård skall den anställda beskattas för förmånen. Undantaget från förmånsbeskattning för ersättningar för offentligt finansierad vård från en sjuk- eller olycksfallsförsäkring bör därför slopas.

I konsekvens med förslagen i övrigt bör å andra sidan förmånen av icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård som ersätts via försäkring inte leda till förmånsbeskattning. Inte heller vårdförmåner utomlands bör beskattas.

Vi föreslår därför att undantaget från beskattning av sjukvårds- eller läkarkostnader i 32 § 1 mom. KL ändras så att undantaget enbart gäller vårdkostnader inom den icke offentligt finansierade vården. Detta får till följd att ersättning för sjukvårds- eller läkarkostnader för offentligt finansierad vård, från en sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagen i samband

med tjänsten, skall förmånsbeskattas hos den anställda.

I detta sammanhang kan erinras om att det fortfarande kan finnas arbetstagare som har kvar avdragsrätten för premier för sjuk- eller olycksfallsförsäkringar som tagits i samband med tjänst. Det gäller försäkringar som tecknats före den 1 januari 1988. Enligt en övergångsbestämmelse (SFS 1987:1303) tillämpas äldre avdragsregler i 33 § 1 mom. KL för dessa försäkringar.

Kostnader som har samband med sjukvård m.m.

De föreslagna reglerna tar enbart sikte på öppen hälso- och sjukvård, sjukhusvård och läkemedel. Vid sidan av vården kan andra kostnader/förmåner komma i fråga, t.ex. för resor. Bedömningen av sådana kostnader/förmåner får alltså ske enligt andra regler än de nu föreslagna.

Lagregleringen

Lagtekniskt föreslås att avdragsbegränsningarna i 20 § KL och i punkt 1 av anvisningarna till nämnda paragraf tas bort. I stället införs en ny anvisningspunkt till 23 § KL som reglerar sjukvårdsområdet (inkomst av näringsverksamhet). I anvisningspunkten anges när utgifter för icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt tandvård får dras av. Vidare anges när kostnader utomlands är avdragsgilla. Dessa bestämmelser gäller även för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag för vilka avdrag normalt sett inte medges för utgifter på sjukvårdsområdet eftersom det är fråga om privata levnadskostnader. Undantag görs alltså för utlandstjänstgöring m.m. vare sig vården gäller en anställd eller en näringsidkare. Någon avdragsregel för en arbetsgivare för offentligt finansierad hälso- och sjukvård som gäller en anställd behövs inte eftersom det är fråga om ordinarie driftkostnader (personalkostnader).

Undantagen från förmånsbeskattning finns i 32 § 3 b mom. KL (inkomst av tjänst). Nuvarande undantag från beskattning behålls. En viktig skillnad är dock att förmånen av offentligt finansierad vård skall tas upp som intäkt.

4.3 Företagshälsovård

Regeringens förslag: Arbetsgivare får göra avdrag för kostnader för företagshälsovård.

Förmånen av fri företagshälsovård beskattas inte.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag. Några remissinstanser, däribland RSV och *Socialstyrelsen*, har pekat på gränsdragningsproblem mot bl.a. hälso- och sjukvård.

Skälen för regeringens förslag: Företagshälsovårdens huvuduppgift är att bedriva förebyggande arbetsmiljöarbete och arbetslivsinriktad rehabilitering. I lagstiftning och avtal ställs i vissa fall krav på tillgång till företagshälsovård. Arbetsgivaren är enligt arbetsmiljölagen (1977:1160, AML) skyldig att systematiskt planera, leda och kontrollera arbetsmiljöarbetet (internkontroll). Vidare har arbetsgivaren enligt AFL och AML ett ansvar för rehabilitering. Både när det gäller internkontrollen och rehabiliteringsansvaret är företagshälsovården ett viktigt instrument.

Enligt nuvarande skatteregler är kostnader för företagshälsovård under vissa förutsättningar avdragsgilla. Avdragsrätten var tidigare kopplad till den aktuella företagshälsovårdsenhetens rätt till statsbidrag, vilket innebar krav på organisation, kompetens m.m. Med anledning av att statsbidraget har upphört är avdragsrätten nu provisoriskt knuten till de äldre kriterierna för bidrag (punkt 1 av anvisningarna till 20 § KL). Förmånen av fri företagshälsovård beskattas inte (32 § 3 b mom. KL).

Som framgår av utredningen har företagshälsovården en viktig uppgift i arbetsmiljöarbetet och rehabiliteringen. Avdragsrätten bör därför bibehållas men utan någon knytning till det upphävda systemet med statsbidrag. Företagshälsovården är organisations- och gruppinriktad. Inslaget av individuellt inriktad vård är begränsat och ingår endast som ett led i arbetet med att kartlägga och förbättra arbetsmiljön. För den anställda kan därför förmånen av fri företagshälsovård knappast innebära några inbesparade levnadskostnader eller på annat sätt utgöra grund för förmånsbeskattning. Förmånen av fri företagshälsovård bör därför även fortsättningsvis vara undantagen från förmånsbeskattning.

Skattereglerna bör inte längre vara knutna till de gamla kraven för statsbidrag. I stället bör definitionen på företagshälsovård styras av arbetsmiljö- och rehabiliteringslagstiftningen. Med ledning av AML, AFL och dess förarbeten kan företagshälsovård beskrivas på följande sätt.

* Företagshälsovården är en professionell och oberoende rådgivare för såväl arbetsgivare som arbetstagare.

* Företagshälsovården har till uppgift att arbeta på ett sådant sätt att ändamålet med arbetsmiljölagen uppfylls.

* Företagshälsovården arbetar med det förebyggande arbetsmiljöarbetet (jfr Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse om Internkontroll av arbetsmiljön, AFS 1992:6) och arbetslivsinriktad rehabilitering (jfr Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse om Arbetsanpassning och rehabilitering, AFS 1994:1).

* Företagshälsovårdens verksamhet är baserad på en bred kompetens inom ämnesområden som medicin, teknik, beteendevetenskap, arbetsorganisation och rehabiliteringsmetodik.

* Företagshälsovården identifierar och beskriver sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa samt lämnar förslag till åtgärder och verkar aktivt för att dessa genomförs.

Enligt uppgift från Arbetarskyddsstyrelsen pågår ett arbete med att ta fram föreskrifter som närmare kommer att beskriva företagshälsovårdens uppgifter.

Prop. 1994/95:182

Lagregleringen

Lagtekniskt föreslås att avdragsbegränsningarna i 20 § KL och punkt 1 av anvisningarna till nämnda paragraf tas bort. Med hänsyn till näringsidkarnas avdragsrätt bör i en ny punkt, punkt 34, av anvisningarna till 23 § KL föreskrivas att avdrag medges för företagshälsovård. Vidare framgår av 32 § 3 b mom. KL att förmån av företagshälsovård inte skall tas upp som intäkt.

4.4 Rehabilitering

Regeringens förslag: Avdrag får göras för kostnader för arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder i sådana fall där arbetsgivaren skall svara för dem enligt 22 kap. AFL. Avdrag får även göras om den skattskyldige kan visa att den förebyggande behandlingen eller rehabiliteringen syftar till att den anställda skall kunna fortsätta att förvärvsarbeta.

Den anställdes förmån av fri rehabilitering beskattas inte.

Utredningens förslag: Inga avdragsbegränsningar för arbetsgivaren.

Förmån av fri rehabilitering beskattas inte om åtgärderna är av sådant slag att arbetsgivaren skall svara för dem enligt 22 kap. AFL. Andra behandlingsåtgärder tas heller inte upp som intäkt under förutsättning att behandlingen syftar till att förebygga att sjukdom eller nedsättning av arbetsförmågan uppstår hos en anställd eller att rehabiliteringen syftar till att återge en anställd som drabbats av sjukdom eller skada sin arbetsförmåga och förutsättningar att försörja sig själv genom förvärvsarbete. För skattefrihet krävs vidare att behovet av behandlingen eller rehabiliteringen är utrett och tillstyrkt av en läkare med specialistkompetens i företagshälsovård eller av en läkare med en för skadan eller sjukdomen relevant specialistkompetens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker förslaget. *Arbetarskyddsstyrelsen* föreslår att även andra yrkesgrupper som svarar för rehabilitering bör kunna godkänna behandlingar. *RSV* föreslår att försäkringskassan också bör godkänna åtgärden, en uppfattning som delas av *Göta hovrätt* och *Kooperativa Förbundet*.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande skatteregler innebär avdragsbegränsningar för arbetsgivaren. Avdrag medges för åtgärder i enlighet med huvudavtal på arbetsmarknaden (punkt 1 av anvisningarna till 20 § KL). Som framgår av utredningens betänkande finns det inte

längre några sådana avtal i kraft på den privata arbetsmarknaden varför bestämmelsen inte längre är relevant.

Å andra sidan har arbetsgivarna ett lagenligt ansvar för rehabilitering. Enligt 22 kap. 3 § AFL skall arbetsgivaren i samråd med den anställda svara för att dennes behov av rehabilitering snarast klarläggs och att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering. Arbetsgivaren skall göra en rehabiliteringsutredning och försäkringskassan samordnar och utövar tillsyn över rehabiliteringsinsatserna. Även AML innehåller bestämmelser om rehabilitering (3 kap. 2 a §).

Med stöd av bl.a. tidigare huvudavtal på arbetsmarknaden har olika branscher utvecklat egna rutiner för rehabilitering. Därutöver har enskilda företag rehabiliteringsprogram.

Förebyggande medicinsk behandling enligt 3 kap. 7 b § AFL och arbetslivsinriktad rehabilitering enligt 22 kap. AFL sker under försäkringskassans överinseende. Därutöver förekommer rehabilitering utanför försäkringskassans kontroll.

För den anställda skall förmån av rehabilitering inte tas upp som intäkt (32 § 3 b mom. KL).

Det är angeläget att förebyggande behandlingar och arbetslivsinriktad rehabilitering sätts in tidigt för att få lägre sjukfrånvaro och i förlängningen minska utslagningen i arbetslivet. I detta arbete har inte minst arbetsgivaren ett stort ansvar. Det är på arbetsplatsen som man lättast upptäcker tecken på skador och ohälsa. Det är därför angeläget att skattereglerna förtydligas och att avdragsrätten i viss mån utvidgas. Som utredningen föreslagit bör avdrag därför medges för förebyggande behandling och rehabilitering.

Om arbetsgivaren skall uppmuntras att ta ett större rehabiliteringsansvar än vad som åligger honom enligt lag får denna strävan inte motverkas av förmånsbeskattning hos den anställda. Förmån av fri rehabilitering föreslås därför även i fortsättningen vara skattefri. Det skulle också vara svårt att finna enhetliga grunder för förmånsbeskattning av rehabilitering eftersom patientavgifter e.d. sällan förekommer och åtgärderna sker inom olika organisationer, t.ex. företagshälsövarlden, rehabiliteringskliniker, behandlingshem för missbrukare, landstinget och rygginstitut.

En fråga är om regleringen bör ha sin tyngdpunkt på avdrags- eller förmånssidan. Enligt nuvarande bestämmelser är avdragsrätten begränsad. Utredningen föreslog däremot att det inte skulle finnas några särskilda avdragsregler medan rehabilitering undantogs från förmånsbeskattning under vissa förutsättningar. Eftersom det är arbetsgivaren som bekostar rehabiliteringsåtgärderna är det många gånger naturligare att det är arbetsgivaren som visar att förutsättningarna för avdragsrätt är uppfyllda än att den anställda skall visa att åtgärderna faller inom det skattefria området. När en rehabiliteringsåtgärd inte faller inom det skattefria området måste förmånen värderas och som nämnts är det svårt att värdera sådana förmåner. Det finns därför flera skäl till att avdragsrätten även fortsättningsvis bör vara begränsad medan förmånen undantas från beskattning.

Avdrag bör givetvis medges för sådana arbetslivsinriktade åtgärder som arbetsgivaren skall svara för enligt 22 kap. AFL. Emellertid bör en arbetsgivare kunna ta ett större rehabiliteringsansvar än vad lagen kräver, en uppfattning som utredningen fört fram och som vunnit stöd hos remissinstanserna. Som exempel kan nämnas att det sedan länge pågår en relativt omfattande rehabiliteringsverksamhet med ekonomiskt stöd från näringslivet, bl.a. som en följd av tidigare kollektivavtal. Avdrag bör därför även medges för åtgärder som syftar till att den anställda skall kunna fortsätta att förvärvsarbeta. Den anställdes problem skall inte behöva vara så långt gångna att den anställda löper stor risk att inte kunna fortsätta att arbeta. Bedömningen bör kunna ske på ett tidigt stadium och i ett långsiktigt perspektiv. Det kan t.ex. vara fråga om förebyggande åtgärder enligt 3 kap. 7 b § AFL. Vad som här avses är anställda som har en förhöjd sjukdomsrisk. Den sjukdom som kan befaras uppkomma skall vara av sådan art att den kan förväntas leda till nedsättning av arbetsförmågan. Som exempel kan nämnas sjuklig övervikt. Det kan också gälla funktionsträning, t.ex. hörselträning, talträning och rörelseträning i bassäng. I dessa fall har en sjukdom orsakat en bestående funktionsnedsättning. Behandlingen avser inte att bota sjukdomen utan att förbättra eller motverka en försämring av sjukdomen i syfte att förhindra att arbetsoförmåga uppstår eller ökar.

Några exempel på vanliga rehabiliteringsåtgärder som bör vara avdragsgilla är behandling hos sjukgymnast, vård av missbrukare på behandlingshem och ryggtäning på rygginstitut.

För att bestämmelserna inte skall missbrukas bör vissa krav ställas för att avdrag skall medges. Några formella beviskrav med läkarintyg, som utredningen föreslagit, bör emellertid inte finnas. Flertalet fall torde vara tämligen klara och inte kräva någon närmare utredning. Det bör räcka med att hänvisa till t.ex. försäkringskassans behandlingsplan. I andra fall kan intyg krävas av behandlande personal.

På grund av lagstiftningen om arbetsgivarens rehabiliteringsansvar förekommer försäkringar som bl.a. täcker kostnaderna för arbetsgivarens rehabiliteringsutredningar. En annan försäkring inom rehabiliteringsområdet är krisförsäkring som bekostar bl.a. psykologstöd när personalen blivit utsatt för rån e.d. Sådana försäkringar som bekostar åtgärder inom ramen för 22 kap. AFL eller som syftar till att den anställda skall kunna fortsätta att förvärvsarbeta bör också vara avdragsgilla.

Regeringens förslag: I fråga om kostnader för icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt tandvård får avdrag göras endast om kostnaderna avser en näringsidkare som inte omfattas av den offentligt finansierade vården. När det gäller kostnader för hälso- och sjukvård, tandvård och läkemedel utomlands får avdrag göras endast när kostnaderna uppkommer vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands.

Avdrag får göras för kostnader för vaccination som betingas av verksamheten. Avdrag får vidare göras för företagshälsovård.

Avdrag får göras för rehabilitering om den skattskyldige kan visa att åtgärderna syftar till att han eller hon skall kunna fortsätta sitt arbete.

Utredningens förslag: Inga avdragsbegränsningar för aktiv näringsverksamhet. För icke offentligt finansierad vård får avdrag ske till den del värdet av sådan vård inte skall tas upp som intäkt för anställd.

I fråga om sjukvårdsförsäkring får avdrag göras men som intäkt skall tas upp förmånen av faktiskt utnyttjad vård värderad enligt patientavgiftsmodellen.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser tar särskilt upp de enskilda näringsidkarna. *Svenska Revisorssamfundet* anser att avdrag för företagshälsovård skall få göras även i passiv näringsverksamhet.

Skälen för regeringens förslag: Som utredningen föreslagit bör enskilda näringsidkare eller fysiska personer som driver näringsverksamhet i handelsbolag skattemässigt inte behandlas annorlunda än sådana som driver verksamheten i ett aktiebolag. När det i det följande används benämningen näringsidkare avses även delägare i handelsbolag. Lagtekniskt tas avdragsbegränsningarna i 20 § KL och punkt 1 av anvisningarna till nämnda paragraf bort. I stället föreslås att den nya punkten 34 av anvisningarna till 23 § KL skall innehålla särskilda avdragsregler. Anvisningspunkten är anpassad såväl för en arbetsgivares avdrag för kostnader på sjukvårdsområdet för personal som för en näringsidkares kostnader för "egen" vård m.m.

Avdragsregeln för "egen hälsovård" i punkt 23 av anvisningarna till 23 § KL, som tar sikte på enskilda näringsidkare, tas bort. I stället gäller bestämmelsen om företagshälsovård i punkt 34 av anvisningarna till 23 § KL.

Någon avdragsregel som tar sikte på offentligt finansierad hälso- och sjukvård, offentligt finansierad tandvård eller för läkemedelskostnader är inte erforderlig. För en näringsidkare blir ett sådant avdrag meningslöst eftersom avdraget skall minskas med ett belopp motsvarande förmånen för en anställd, dvs. med samma belopp som avdraget (patientavgiften e.d.).

I den nya anvisningspunkten regleras avdragsrätten även för näringsid-

kare. Där finns en särskild föreskrift om när avdrag får göras för icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt icke offentligt finansierad tandvård. I fråga om kostnader för hälso- och sjukvård, tandvård och läkemedel utomlands får avdrag göras endast när kostnaderna uppkommer vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands. Vidare får avdrag göras för vaccinationer som betingas av näringsverksamheten.

När det gäller förebyggande behandling samt rehabilitering föreslog utredningen ett krav på att näringsverksamheten skulle anses som aktiv, dvs. ett aktivitetskrav uppställdes för avdragsrätten. Enligt regeringens bedömning är det inte nödvändigt att formellt kräva att näringsverksamheten skall vara aktiv. Däremot bör kravet vara att näringsidkaren kan visa att den förebyggande behandlingen eller rehabiliteringen syftar till att han skall kunna fortsätta att bedriva verksamheten. I detta krav ligger att det skall vara fråga om en förvärvsverksamhet som i hög grad är beroende av näringsidkarens arbetsinsats. Vi föreslår därför, i linje med vad som gäller för en arbetsgivares avdrag för anställdas rehabilitering, att avdrag skall få göras för förebyggande behandling och rehabilitering. Förutsättningen är att den skattskyldige kan visa att åtgärderna syftar till att han skall kunna fortsätta sitt förvärvsarbete.

Slutligen bör avdrag få göras för tandvård som är nödvändig för flygare m.fl. (jfr 32 § 3 b mom. KL).

5 Personalrabatter

5.1 Sedvanliga rabatter

Regeringens förslag: Som intäkt skall inte tas upp personalrabatt vid inköp av en vara eller en tjänst från arbetsgivaren eller något annat företag i samma koncern, om varan eller tjänsten ingår i det ordinarie utbudet hos säljaren. Som förutsättning härför gäller dock att rabatten inte överstiger den största rabatt som konsument skulle kunna utverka på affärsmässiga grunder och inte heller uppenbart överstiger personalrabatt som är sedvanlig i branschen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Regeringen föreslår dock att begreppet ordinarie utbud behålls och att det uttryckligen i lagtext anges att med största kund avses kund som är enskild konsument.

Remissinstanserna är till övervägande del positiva till utredningsförslaget. *Näringslivets skattedelegation* anser att det är rimligt att dra gränsen även för skattefria ränteförmåner vid de villkor största kund alternativt bästa kund kan erhålla för motsvarande typ av lån. *SAS* anser att personalrabatter även skall omfatta de specifika rabattformer till anställda som finns i trafik- och resebyråbranschen. *Sveriges Bokförings- och Revisionsbyråers Förbund* föreslår att uttagsbeskattningen skall ske

endast om priset på varan eller tjänsten understiger inköpsvärdet alternativt tillverkningskostnaden i enlighet med vad som gäller i mervärdesskattelhänseende.

Skälen för regeringens förslag: Under vilka förutsättningar personalrabatter är skattefria anges i 32 § 3 f mom. KL. En redovisning av gällande rätt finns i utredningens betänkande s. 109-112.

Skattefriheten för sedvanliga personalrabatter infördes ursprungligen i förenklingssyfte. Personalrabatterna betraktades som en s.k. personalvårdsförmån och samma restriktioner som för andra personalvårdsförmåner skulle gälla. Särskilt framhölls att det inte fick vara fråga om förmåner som kunde antas vara avsedda att utgöra ett direkt vederlag för utfört arbete (prop. 1956:150). Vad som kommit att godtas i rättstillämpningen som skattefria sedvanliga rabatter har dock utvecklats därhän att de i enskilda fall kan uppgå till relativt stora belopp. Den nuvarande tillämpningen uppfattas ibland som orättvis eftersom vissa skattskyldiga kan få skattefria personalrabatter till betydande belopp medan andra inte alls kan få skattefria rabatter.

Det bör inledningsvis framhållas att det ligger i det allmännas intresse att de skattefria personalrabatterna inte får en sådan omfattning att de kommer att utgöra ett substitut för kontant lön.

Det finns emellertid enligt regeringens mening inte tillräckliga skäl för att slopa skattefriheten helt för personalrabatter. Slopade skattefrihet skulle nämligen innebära svårigheter att hantera den gråzon som finns i gränsdragningen mot vanliga kundrabatter. Den rabatt som den anställda får hos arbetsgivaren skulle då i skattehänseende alltid komma att betraktas som en skattepliktig förmån trots att rabatten i många fall utgår på sådana villkor att, om den utverkades hos någon annan än arbetsgivaren, den skulle betraktas som en vanlig kommersiell kundrabatt. Det är inte troligt att de anställda skulle uppfatta det som rättvist om de beskattas för en rabatt som andra kan få utan skattekonsekvenser. Detta gäller i synnerhet om de själva varit med om att producera eller distribuera varan eller tjänsten. Det är också viktigt att principen för skattefriheten allmänt uppfattas som rättvis.

Den nuvarande utformningen av reglerna ger emellertid upphov till vissa tillämpningsproblem. Utredningen har mot bakgrund av detta föreslagit ändringar i syfte att ge reglerna rörande personalrabatter en sådan utformning att gränsdragningen mellan skattefria och skattepliktiga sådana klarare kommer till uttryck i lagtexten. Regeringen kan i allt väsentligt ansluta sig till utredningens förslag. Regeringen föreslår därför i det följande vissa förändringar avseende vad som skall räknas till skattefria personalrabatter.

RSV har i sitt remissyttrande framhållit att lagtexten endast bör innehålla s.k. skälighetsrekvisit och att de olika omständigheter som kan vara av vikt för bedömningen, bl.a. mängdrabatter, bör behandlas i motiven. Mot bakgrund av vad som framkommit vid utredningens kartläggning av tillämpningen av nuvarande regler måste det dock anses angeläget att åstadkomma en precisering av reglerna, vilket kräver en mer detaljerad lagtext än vad RSV anser vara behövligt.

Det finns därför skäl att i lagtexten - tydligare än vad de nuvarande reglerna ger uttryck för - knyta de skattefria rabatterna till vad som vid affärsmässiga grunder för en konsument är möjligt att uppnå på marknaden. Därmed minskar också risken generellt sett för att personalrabatterna blir ett sätt att omvandla lön till en obeskattad förmån.

Enbart sådana rabatter som en arbetsgivare på affärsmässig grund uthålligt kan ge sina största kunder bör omfattas av skatteförmånen. Tillfälligt starkt nedsatta priser kan i vissa fall vara ett uttryck för marknadspriset. Om ett starkt nedsatt pris erbjuds de anställda måste arbetsgivaren - för att prisnedsättningen inte skall komma att betraktas som en skattepliktig förmån - kunna dokumentera att han även generellt tillämpat detta pris i utbudet mot sina kunder. Vid en kraftig prissänkning i förhållande till vad som är ordinarie marknadspris torde i regel inte utrymme finnas att lämna ytterligare kundrabatter till de största kunderna. Därmed skulle det inte heller finnas något utrymme för att ge ytterligare rabatt som skattefri personalrabatt.

En remissinstans har föreslagit att förmånsbeskattning endast skall ske när den anställda får köpa varan eller tjänsten till ett pris som understiger inköpsvärdet alternativt tillverkningskostnaden i enlighet med uttagsbeskattningsreglerna i mervärdesskattehänseende. En sådan värdering skulle emellertid strida mot huvudregeln att naturaförmåner skall värderas till marknadsvärdet vid inkommsbeskattningen och bör därför avvisas.

Av den enkätundersökning som utredningen företagit framgår att parthandeln och andra som inte har försäljning till konsument vid en förmånsvärdering i många fall tycks utgå från priset till sina kunder och alltså inte det pris som tillämpas i detaljistledet eller annars mot enskild konsument. Enligt regeringens mening bör, vilket också utredningen ansett, vid bedömningen av rabattens storlek en jämförelse göras med varans eller tjänstens marknadspris i konsumentledet. Marknadspriset på varan eller tjänsten skall således vara detsamma oberoende av om den anställda arbetar i ett tillverkningsföretag eller i detaljistledet. Lagtexten bör därför förtydligas i detta avseende. Vi återkommer i författningskommentarerna till hur detta förtydligande bör utformas.

Vidare skall framhållas att den nu aktuella skatteförmånen endast kan komma i fråga för rabatter som ligger inom de angivna ramarna. Det innebär att om arbetsgivaren inte alls tar betalt eller säljer till ett pris som understiger vad som annars kan godtas som skattefri personalrabatt skall beskattning ske som för lön för ett belopp motsvarande hela skillnaden mellan marknadspriset och vad den anställda betalat.

Det nuvarande kravet på att rabatten skall var sedvanlig i den meningen att rabatt beträffande varan eller tjänsten tidigare förekommit i företaget eller branschen bör, som utredningen föreslagit, slopas. Ett sådant villkor framstår som omotiverat och leder till orättvisor mellan t.ex. nya och etablerade branscher.

Begreppet sedvanlig har även tillagts betydelsen "rimlig nivå". Utredningen har ansett att ett sådant krav inte behövs om skattefriheten knyts till villkoret att den inte får överstiga största rabatt som en kund kan erhålla. Det sistnämnda begreppet har en relativt hög precision och

kan i många fall dokumenteras av arbetsgivaren genom faktiskt tillämpade rabatter mot kunder. Regeringen delar utredningens uppfattning i detta avseende. Kravet på att det skall vara fråga om den rabatt som ges i konsumentledet talar också för att personalrabatterna kommer att ha en rimlig nivå.

Det finns ändå anledning att, som utredningen föreslagit, uppställa restriktionen "sedvanlig i branschen". Även om en arbetsgivare i normalfallet skall kunna tillämpa samma rabatt vid försäljning till sina anställda som han i rabatt ger sina största kunder bör den i branschen sedvanliga rabattnivån utgöra en begränsning för vad som är rimligt och möjligt. Ett ytterligare skäl härför är att jämförelsen med största rabatt till konsument inte innefattar ett krav på att arbetsgivarna faktiskt lämnar rabatter också till andra än sina anställda. Vid bedömningen av vad som är en godtagbar rabattnivå bör bl.a. de rabatter som de största arbetsgivarna tillämpar i fråga om rabatter till anställda kunna var särskilt vägledande. Det kan också påpekas att den av utredningen företagna enkätundersökningen bör kunna vara av värde vid bedömningen av vad som kan anses brukligt i de vanligaste branscherna hos detaljister. Såvitt framgår av utredningens enkätundersökning tillämpar dock många företag högre personalrabatter än som rymms inom de föreslagna ramarna för skattefrihet eftersom största kundrabatt synes vara mindre än den sedvanliga rabatten till personalen.

Enligt nuvarande regler omfattar skattefria personalrabatter endast varor eller tjänster som ingår i arbetsgivarens eller arbetsgivaren närstående företags "ordinarie utbud". Utredningen har föreslagit att begreppet "ordinarie" tas bort på grund av att det ger intryck av att rabatten inte skulle gälla för tillfälliga partier. RSV anser att "ordinarie" bör behållas i lagtexten eftersom uttrycket markerar att det skall vara fråga om varor eller tjänster som bjuds ut på marknaden.

Enligt regeringens mening bör begreppet "ordinarie" stå kvar i lagtexten. Bestämmelsen bör ta sikte på att det skall vara varor eller tjänster som i första hand utbjuds på marknaden till andra än personalen. Eftersom det är tveksamt om enbart begreppet "utbud" är tillräckligt för att markera att det är fråga om varor och tjänster som säljs till andra än personalen bör nuvarande lydelse i detta avseende behållas. Uttrycket "ordinarie" markerar också att skattefri personalrabatt endast kan ges på varor ur ett sortiment som arbetsgivaren normalt har till försäljning. Det går således inte att kringgå reglerna om korsvisa rabatter genom att arbetsgivaren köper in ett parti av en vara - som inte ingår i hans ordinarie utbud - till rabatterat pris för att sen sälja varorna vidare till i huvudsak personalen. Om arbetsgivaren köper in varor som inte ingår i det ordinarie utbudet och säljer dem vidare till de anställda skall de beskattas för skillnaden mellan marknadspriset på orten och vad de har betalat till arbetsgivaren. Om ett företags anställda får rabatt hos ett annat företag kan s.k. korsvisa rabatter föreligga. Beskattningen av sådana rabatter behandlas i nästa avsnitt.

Förslaget föranleder ändring av 32 § 3 f mom. KL.

Regeringens förslag: De särskilda reglerna om korsvisa rabatter slopas. I stället skall de föreslagna allmänna reglerna om skattefrihet för personalrabatter gälla även vid inköp från ett annat företag i samma koncern.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen har dock föreslagit att det skall vara fråga om förvärv från närstående företag.

Remissinstanserna har i huvudsak tillstyrkt förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det skattefria området för sedvanliga rabatter utvidgades fr.om. 1992 års taxering till att omfatta också sedvanliga rabatter som en anställd får vid inköp av varor och tjänster från arbetsgivaren närstående företag. Skattefriheten förutsätter att varorna eller tjänsterna ingår i företagets ordinarie utbud och har ett nära samband med arbetsgivarens verksamhet. Beträffande personalrabatterna - inklusive de korsvisa rabatterna - gäller de allmänna villkor som uppställts för personalvårdsförmåner. Det innebär att skattefriheten förutsätter att rabatterna inte är en direkt ersättning för utfört arbete, inte utgår i kontanter, att de riktar sig till hela personalen och att den anställda inte får åtnjuta förmåner utanför arbetsgivarens arbetsplatser mot betalning med kupong eller annat motsvarande betalningssystem.

Under den tid reglerna om korsvisa rabatter varit i kraft har det visat sig att reglerna medfört vissa tolkningsproblem.

Gränsdragningsproblemen gäller både begreppet "närstående företag" och begreppet "nära samband" mellan de rabatterade varorna och tjänsterna och arbetsgivarens verksamhet. Viss klarhet får anses ha uppnåtts i och med att Regeringsrätten i juli 1994 har avgjort fyra överklagade förhandsbesked rörande personalrabatter (RÅ 94 ref 55). Målen var ännu inte avgjorda när utredningen lämnade sitt betänkande. I de aktuella fallen var det fråga om bilköp av personer anställda i olika dotterbolag i en och samma koncern. En var anställd i ett bolag som bedrev utbildningsverksamhet, en annan i ett finansbolag, en tredje i ett företag för försäkring av vagnskadegarantier och en fjärde i ett leasingbolag. De anställda förvärvade bilarna från ett från koncernen fristående försäljningsföretag. Regeringsrätten fann att närståendekriteriet var uppfyllt och pekade därvid på att köp direkt från koncernen över huvud taget inte var möjligt. Bilen ingick vidare i koncernens sortiment. Rabatten bekostades huvudsakligen av bilköparens arbetsgivare enligt avtal med koncernen och återförsäljarföretaget. Regeringsrätten ansåg i samtliga fyra fall att även sambandskriteriet var uppfyllt. Den omständigheten att arbetsgivarföretagets verksamhet avsåg koncernens utbildningsverksamhet, finansiering, försäkringsverksamhet resp. leasing lade inte hinder i vägen för att sambandskriteriet skulle anses vara uppfyllt. Utgången i målen visar att närståendekriteriet bedömts ganska generöst.

Det finns anledning att skilja mellan korsvisa rabatter inom en grupp av närstående företag i en och samma koncern och korsvisa rabatter i andra fall. Tillräckliga motiv för en skattemässig gynnsam behandling finns enligt regeringens mening inte i fråga om rabatter när det inte är fråga om närstående företag i en och samma koncern. Däremot är situationen något annorlunda när det gäller personalrabatter inom en koncern. Det är ofta enbart en organisationsfråga om ett företag bedriver sin verksamhet i form av en eller flera juridiska personer. Dessutom uppfattar kanske inte personalen denna skillnad. Detta gäller i synnerhet som en sådan företagsgrupp ofta arbetar under ett gemensamt koncernnamn.

Utredningen föreslår att bestämmelsen om korsvisa rabatter ändras så att skattefriheten omfattar samtliga anställda hos arbetsgivaren och arbetsgivaren närstående företag. Med närstående företag avses, enligt utredningen, företag inom en koncern eller att företagen står under i huvudsak gemensam ledning. Regeringen ansluter sig till utredningens förslag dock mot den skillnaden att skattefriheten bör begränsas till företag inom en och samma koncern. Med en sådan begränsning behövs inte längre det andra kriteriet "nära samband". Genom dessa förändringar begränsas utrymmet för korsvisa rabatter.

Förslaget innebär en ändring av 32 § 3 f mom. KL.

Flera remissinstanser inom resebranschen hävdar att reserförmåner till anställda inom trafik och resebranschen bör behandlas som skattefria personalrabatter. Med de förutsättningar som föreslås gälla för att personalrabatter skall behandlas som skattefria kan naturligtvis även reseförmåner i vissa fall hamna inom det skattefria området. Men en förutsättning är att det är en tjänst som ingår i företagets ordinarie utbud. Så är sällan fallet med de rabatterade resorna för reseföretagens anställda. Resorna är dels förenade med sådana villkor som inte tillämpas mot vanliga kunder - utom i ett fåtal fall som t.ex. ungdomsbiljetter vid inrikes flygresor - dels ligger priserna på en sådan nivå att de inte under längre tid skulle kunna tillämpas gentemot största kund på affärsmässiga villkor. Rabatten är oftast så stor att den vida överstiger vad en konsument kan få. Denna typ av rabatterade resor är också den dominerande delen av de rabatterade resorna till anställda. Sådana reseförmåner bör därför för anställda inom rese- och trafikbranschen regleras särskilt och inte omfattas av begreppet personalrabatter. Regeringen har för avsikt att återkomma senare i vår med hur dessa skall regleras.

Näringslivets skattedelegation har som sin mening framfört att gränsen för skattefria ränteförmåner, i likhet med skattefria rabatter, bör dras vid de villkor största kund alternativt bästa kund kan få för motsvarande typ av lån. Ränteförmåner har tidigare varit uppe för övervägande och inte ansetts kunna falla under personalrabattsområdet. Regeringen finner inte anledning frånga det ställningstagande som då gjordes (prop. 1992/93: 127 s.40 och prop. 1993/94:90 s. 79).

Regeringens förslag: Skattefrihet införs för förmån av en vara eller en tjänst om förmånen är av begränsat värde för den anställda och varan eller tjänsten har en väsentlig betydelse för utförandet av den anställdes arbetsuppgifter och det är svårt att särskilja förmånen från nyttan i anställningen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna är positiva till förslaget. RSV och *Länsrätten i Södermanlands län* avstyrker dock förslaget.

Skälen för regeringens förslag: En närmare redogörelse för gällande rätt och praxis finns i utredningsbetänkandet s.149-153.

Enligt nuvarande regler beskattas en anställd för värdet av t.ex. tidningsprenumeration om tidningen inte är anse som ett arbetsredskap, trots att prenumerationen kan vara föranledd av att den anställda behöver hålla sig à jour inom ett område med anknytning till hans yrkesutövning.

Mot bl.a. denna bakgrund har i utredningens uppdrag ingått att överväga om vissa förändringar av beskattningsreglerna behövs när en förmån av begränsat värde har en inte oväsentlig betydelse för förmånstagarens yrkesutövning utan att kunna anses som nödvändig för tjänstens fullgörande. I uppdraget har också ingått att presentera förslag på hur gränsdragningen mot skattepliktiga förmåner i sådana fall skall göras.

En grundläggande utgångspunkt är, och måste även framdeles vara, att privata levnadskostnader skall finansieras med beskattade medel. Den nuvarande huvudregeln - att endast kostnader som varit nödvändiga för intäkternas förvärvande är avdragsgilla - bör således ligga fast.

Däremot anser regeringen i likhet med utredningen att en viss justering bör kunna göras när det gäller påförande av förmånsvärde för av arbetsgivaren betalda varor eller tjänster för arbetsbruk. Ibland kan nämligen en förmånsbeskattning motverka andra önskvärda förändringar som på sikt kan ha en positiv betydelse för utvecklingen av arbetslivet både socialt och ekonomiskt.

Det är inte ovanligt att ett sådan utrustning som arbetsgivaren tillhandahåller den anställda och som är "nödvändig för intäkternas förvärvande" till en del också kan innebära en inbesparing i levnadskostnaderna för den anställda. Om en sådan förmån är av mindre värde och ett närmast ofrånkomligt utflöde av att den anställda har tillgång till utrustningen synes enligt utredningen redan enligt gällande praxis skattefrihet föreligga. Även om en utrustning eller en tjänst inte är nödvändig för intäkternas förvärvande bör emellertid vissa sådana förmåner kunna undantas från beskattning. Utvidgningen av det "skattefria" området bör begränsas till de fall där den framstår som särskilt motiverad. Så kan anses vara fallet då arbetsgivaren svarar för kostnaden och den förmån som uppkommer har ett begränsat värde för den anställda men samtidigt är av väsentlig betydelse för arbetets

Utredningen har föreslagit att förmåner som är av begränsat värde för den anställde men har en väsentlig betydelse för utförandet av den anställdes arbetsuppgifter skall undantas från skatteplikt. Regeringen kan i huvudsak ansluta sig till förslaget men med det tillägget att förmånen då måste vara en närmast ofrånkomlig biförmån. Det finns ingen anledning att från skatteplikt undanta förmåner där det privata nyttjandet och värdet därav på ett klart och enkelt sätt kan särskiljas och värderas. Undantaget bör således begränsas till fall där förmånen är av sådan karaktär att den är svår att särskilja från nyttan i tjänsten.

Detta leder i och för sig till en olikformig behandling i beskattningen, eftersom en avdragsrätt i motsvarande fall inte tillerkänns den anställde när han själv svarar för kostnaden. Som tidigare framhållits är presumptionen normalt sett betydligt starkare för att ett arbetsredskap är av väsentlig betydelse för arbetet i det fall arbetsgivaren svarar för det än när den anställde själv betalar. En olikformig behandling av de båda fallen är därför försvarbar.

Förslaget tar inte sikte på det fallet att arbetsgivaren utger en kostnadsersättning till den anställde. Det bör begränsas till de fall arbetsgivaren själv direkt betalar den aktuella utrustningen eller tjänsten. Begränsningen motiveras av att arbetsgivaren redan vid denna tidpunkt bör ha klart för sig om den utrustning eller tjänst som svarar mot kostnaden har en "väsentlig betydelse" för den anställdes arbetsuppgifter och därför inte i skatte- eller avgiftshänseende skall behandlas som kontant lön.

Regeringen återkommer till den närmare utformningen av lagtexten i författningskommentarerna.

Förslaget föranleder ändring av 32 § 3 c mom. KL.

7 Bostadsförmån

Regeringens förslag: Bostadsförmånsvärdet skall kunna jämkas även vid beräkning av arbetsgivaravgifter, när bostaden på grund av representationsskyldighet är större än normalt för en person i motsvarande ställning utan representationsskyldighet.

Skälen för regeringens förslag: Vid bestämmandet av underlaget för arbetsgivaravgifter och preliminärskatteavdrag skall värdet av förmån av bostad som är belägen i Sverige och inte är semesterbostad beräknas schablonmässigt per kvadratmeter bostadsyta (8 § uppbördslagen 1953:272, UBL). Vid inkomsttaxeringen däremot värderas bostadsförmånen till i orten gällande hyrespris eller om tillfälle till sådan jämförelse saknas, efter annan lämplig grund (42 § första stycket KL). I punkt 3 andra stycket av anvisningarna till 32 § KL anges att angående värdesättningen å bostadsförmån och andra naturaförmåner, som kan ingå i avlöningen meddelas bestämmelser i 42 § KL och därtill hörande an-

visningar. Vidare sägs i samma anvisningspunkt att om en tjänstebostad med hänsyn till vederbörande tjänsteinnehavares i tjänsten åliggande representationsskyldighet är större än vad som skäligen kan anses erforderligt för en person i motsvarande ställning men utan särskild, med tjänsten förenad representationsskyldighet skall som bostadsförmånsvärde upptas endast vad som kan anses motsvara en bostad av sistnämnda beskaffenhet. Motsvarande gäller även i vissa andra fall.

Enligt 5 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare (USAL) kan arbetsgivaren begära att värdet skall jämkas om schablonvärdet avviker med mer än 10 procent från det värde som följer av 42 § första stycket KL. Denna regel trädde i kraft den 1 januari 1994.

När det gäller representationsbostäder har det i den praktiska tillämpningen visat sig att man hos skattemyndigheter och domstolar tolkar möjligheten till jämkning på olika sätt. I vissa fall medges jämkning bara om värdet enligt schablon beräknat på hela bostadsytan avviker mer än 10 procent från ortens pris. I andra fall medges jämkning även med hänsyn tagen till vad som sägs i punkt 3 andra stycket av anvisningarna till 32 § KL om representationsbostad.

Enligt regeringens mening bör jämkning enligt 5 § USAL av bostadsförmånsvärdet kunna ske även i representationsbostadsfallen. Det finns därför anledning att förtydliga 5 § USAL så att detta klart framgår.

Detta värde bör också anges på kontrolluppgiften. Det föranleder ändring i 3 kap. 7 § lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgift.

8 Vissa lagtekniska justeringar

Regeringens förslag: Ett förtydligande görs beträffande regeln om indexuppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt i 2 § i lagen om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar.

Vidare görs en justering av övergångsreglerna till lagen (1994:1855) om ändring i KL beträffande avdrag för barnomsorgskostnader.

Skälen för regeringens förslag: När lagen (1994:1852) om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar infördes, var avsikten att skiktgränsen skulle justeras årligen i förhållande till hur mycket basbeloppet har förändrats i procent mellan det andra året före taxeringsåret och året före taxeringsåret, med tillägg av 1,2 procentenheter (det s.k. reallöneskyddet). I propositionen (prop. 1994/95:25) föreslogs att detta skulle komma till uttryck i lagtexten (2 §) genom att föregående års skiktgräns skulle multipliceras med det jämförelsetal som enligt 1 kap. 6 § andra stycket AFL skulle ligga till grund för bestämmande av basbeloppet för året före taxeringsåret. Under

riksdagsbehandlingen ändrades dock lydelsen av 1 kap. 6 § andra stycket AFL utan att någon ändring gjordes i 2 § lagen om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar. För att nämnda lagrum skall få avsedd innebörd måste den därför justeras.

I prop. 1994/95:61 föreslog regeringen (socialdepartementet) bl.a. att vårdnadsbidraget skulle slopas från och med den 1 januari 1995. I propositionen föreslogs också en övergångsregel till 33 § 2 mom. KL som innebar att äldre regler skulle gälla beträffande avdrag för barnomsorgskostnader som hänförde sig till tiden före den 1 januari 1995. I den samordning som skedde i riksdagen av ändringar i kommunalskattelagen som behandlats i olika utskott föll denna övergångsregel bort (bet. 1994/95FiU1). Punkt 3 av övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1855) om ändring i kommunalskattelagen bör därför kompletteras med en övergångsbestämmelse beträffande avdrag för barnomsorgskostnader.

9 Ekonomiska effekter för den offentliga sektorn

Förslaget om att förmåner av offentligt finansierad vård (patientavgift) och läkemedel skall inkomstbeskattas innebär en inkomstförstärkning för det allmänna med ca 200 miljoner kr.

Inom området personalrabatter föreslås dels att möjligheten till skattefria korsvisa rabatter begränsas till rabatter som ges av ett företag inom den koncern inom vilken den skattskyldige arbetar dels att kravet på "nära samband" slopas. Det förra innebär en uppstramning och det senare en viss utvidgning av nuvarande område för skattefria rabatter. I övrigt innebär förslaget inte några förändringar i förhållande till gällande lagstiftning, utan förslaget innebär snarare ett klarläggande av gällande regler om vad som är en tillåten rabatt och vad som är att betrakta som en skattepliktig förmån. Förslaget får i princip anses vara kostnadsneutralt.

Vidare föreslås att vissa förmåner av varor eller tjänster som är av väsentlig betydelse för arbetets utförande men där förmånen av varan eller tjänsten är av begränsat värde för den anställde skall undantas från beskattning när förmånen svårligen kan särskiljas från nyttan i anställningen. Detta innebär en viss utvidgning av det skattefria området. Men ändringen torde innebära en anpassning till hur reglerna tillämpas i praktiken. Eventuella inkomstminskningar för det offentliga torde därför vara marginella.

10.1 Kommunalsskattelagen (1928:370)

20 §

Som en följd av att avdragsbegränsningarna avseende kostnader för hälsovård m.m. flyttas till punkt 34 av anvisningarna till 23 § KL tas hänvisningen till anvisningarna till 20 § KL bort.

32 § 1 mom.

Som en följd av att hälso- och sjukvårdsförmåner generellt är undantagna från förmånsbeskattning gäller detta även när ersättning för sjukvårds-kostnader utgår till den anställde från en sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst.

Förmån av fri offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt fria läkemedel skall enligt den föreslagna lydelsen tas upp som intäkt av tjänst. Därför bör även sådana ersättningar från nämnda försäkringar beskattas. Med hänsyn till att förmån av fri icke offentligt finansierad vård undantas från förmånsbeskattning gäller motsvarande undantag försäkringsersättningar för sådan vård. Även förmån av fri vård utomlands undantas från beskattning.

32 § 3 b mom.

Av bestämmelsen framgår att sjukvårdsförmåner, med de undantag som framgår av paragrafen, skall tas upp som intäkt. Den stora skillnaden mot dagens regler är att förmånen av fri offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt förmånen av fria läkemedel skall tas upp som intäkt. Förmån av fri offentligt finansierad tandvård förmånsbeskattas redan enligt nuvarande bestämmelser.

Förmån av icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt icke offentligt finansierad tandvård skall emellertid inte tas upp som intäkt.

Inte heller beskattas sjukvårdsförmåner utomlands.

Förmånen av fri företagshälsovård, förebyggande behandling eller rehabilitering skall inte tas upp som intäkt. Bestämmelsen ansluter till avdragsregeln för arbetsgivare i den nya punkten 34 av anvisningarna till 23 § KL. Det bör anmärkas att även om en arbetsgivare inte skulle få göra avdrag för sådana kostnader är ändå den förebyggande behandlingen eller rehabiliteringen undantagen från förmånsbeskattning hos den anställde. Det kan gälla en situation där åtgärden inte finns med i försäkringskassans behandlingsplan och där arbetsgivaren inte heller på annat sätt kan visa att åtgärdena syftar till att den anställde skall kunna fortsätta att förvärvsarbeta. Förutsättningen för att förmånsbeskattning ändå inte skall komma i fråga är givetvis att åtgärdena kan anses som förebyggande behandling eller rehabilitering. Begreppen förebyggande behandling och rehabilitering har naturligtvis samma innebörd i avdrags-

regeln som i bestämmelsen om undantag från förmånsbeskattning.

Prop. 1994/95:182

Förmånen av fri vaccination som betingas av tjänsten skall inte tas upp som intäkt. Det gäller t.ex. influensavaccinationer eller vaccinationer inför en tjänsteresa. Inte heller särskild tandbehandling för submarin eller flygande personal skall tas upp som intäkt. I punkt 34 av anvisningarna till 23 § KL hänvisas till bestämmelsen om tandbehandling för flygare m.fl. Hänvisningen tar sikte på enskilda näringsidkares och delägars i handelsbolag avdrag för sådan tandbehandling. Ordet "anställds" har tagits bort för att beskrivningen av de aktuella yrkesgrupperna bättre skall passa in även på näringsidkare.

32 § 3 c mom.

Bestämmelsen innehåller den föreslagna regeln om undantag från förmånsbeskattning i vissa fall för varor eller tjänster som arbetsgivaren tillhandahåller. Skälen härför har kommenterats i allmänmotiveringen (se avsnitt 6).

I lagtexten uppställs tre krav för att förmånen inte skall beskattas.

En första förutsättning för skattefrihet är att varan eller tjänsten är av *väsentlig betydelse* för utförandet av den anställdes arbetsuppgifter. Det bör krävas att betydelsen är påtaglig utan att varan eller tjänsten behöver vara direkt nödvändig för arbetets utförande.

Ett andra krav för skattefrihet är att den förmån som den anställda får av varan eller tjänsten är av *begränsat värde*. Däri ligger att förmånsvärdet inte får uppgå till större belopp. Någon absolut beloppsgräns för vad som är begränsat värde kan inte anges. Flera olika faktorer bör vägas in vid bedömningen, som t.ex. förmånens faktiska värde och om det innebär en faktisk inbesparing i en anställds normala privata levnadskostnader.

Det tredje kravet för skattefrihet är att förmånen inte utan svårighet kan särskiljas från nyttan i anställningen. Härmed avses att det är själva förmånen som sådan eller värdet därav som inte kan särskiljas. Som exempel kan nämnas att arbetsgivaren betalar en tidningsprenumeration och tidningen är av väsentlig betydelse för tjänsteutövningen. Om tidningen också är av visst privat värde är förmånen emellertid svår att skilja ut. Som ett annat exempel där värdet av en förmån är svår att särskilja från varans eller tjänstens nytta i anställningen kan nämnas användandet av en personator för privat bruk när datorn har betalats av arbetsgivaren. Däremot kan t.ex. privata telefonsamtal från ett telefonabonnemang som arbetsgivaren står för särskiljas från tjänstesamtalen genom t.ex. en specificerad telefonräkning. I sistnämnda fall skall alltså beskattning ske på vanligt sätt för förmånen av privatsamtal.

Förmån av fria arbetskläder och fri uniform undantas enligt 32 § 3 c mom. KL från beskattning under vissa förutsättningar. Den föreslagna bestämmelsen om varor och tjänster av begränsat värde har därför placerats i nämnda lagrum, men som en huvudregel. Bestämmelsen om arbetskläder och uniformer har behållits och utgör en variant på sådana förmåner. Orsaken till att särreglerna om arbetskläder och uniformer bör behållas är att förmånen inte alltid kan sägas vara av begränsat värde

32 § 3 f mom.

Reglerna om skattefria personalrabatter har fått en ny utformning. Skälen härför har angetts i den allmänna motiveringen i avsnitt 5.

Personalrabatt föreligger i princip när en anställd av sin arbetsgivare får köpa en vara eller en tjänst till rabatterat pris. En personalrabatt föreslås kunna bli skattefri om den inte överstiger den största rabatt som en konsument kan erhålla på affärsmässiga grunder. Vad som avses med affärsmässiga grunder har utvecklats i den allmänna motiveringen.

I lagrådsremissens lagtextförslag används benämningen "mängdrabatt" i första stycket andra meningen. Mot bakgrund av att andra meningen är avsedd att tillämpas även när fråga är om andra varor och tjänster än sådana som vanligen säljs till konsument med mängdrabatt har undantagsregeln i andra meningen utformats på det sätt som *Lagrådet* förordat.

För att tydliggöra att vid bedömningen av en rabatts storlek jämförelse skall göras med det pris en vara eller tjänst betingar när en konsument inhandlar den på marknaden, har i lagtexten förts in begreppet konsument. Med konsument i detta sammanhang avses i princip samma sak som i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, dvs. fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Korsvisa rabatter skall i fortsättningen bara kunna vara skattefria när de ges av företag inom en och samma koncern. Med koncern i detta sammanhang avses sådana i lag definierade koncernbegrepp som finns i bl.a. 1 kap. 5 § aktiebolagslagen (1975:1385), 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar och 1 kap. 1 § lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag. Skattefrihet föreligger endast när rabatten ges vid inköp från arbetsgivaren eller koncernföretag. Lagrummet är således inte tillämpligt när inköpet sker hos ett från koncernen fristående företag även om rabatten betalas av arbetsgivaren eller ett koncernföretag.

Det bör i sammanhanget nämnas att prisinformationslagen (1991:601) torde avsevärt ha ökat tillgängligheten för information om tillämpade priser på en ort. Detta bör framför allt underlätta för sådana arbetsgivare som inte själva har försäljning till enskild konsument.

Anvisningar

till 20 §

punkt 1

I anvisningspunkten finns nu de avdragsbegränsningar som gäller för en arbetsgivare för kostnader på sjukvårdsområdet som riktar sig till anställda. Eftersom dessa bestämmelser enbart tar sikte på näringsverksamhet (arbetsgivarperspektiv) har, med de materiella förändringar som

till 23 §

punkt 23

Tredje stycket innehåller en avdragsregel för en enskild näringsidkares kostnader för företagshälsovård. Denna bestämmelse har flyttats till den nya punkten 34 av anvisningarna till 23 § KL.

punkt 34

Anvisningspunkten är ny. Hit har flyttats de bestämmelser på sjukvårdsområdet som i dag finns i punkt 1 av anvisningarna till 20 § KL och punkt 23 av anvisningarna till 23 § KL.

Den nya bestämmelsen gäller såväl för en arbetsgivares sjukvårdskostnader för anställda som för en enskild näringsidkares (eller delägares i handelsbolag) avdrag för "egen" vård. Därför innehåller bestämmelsen inte några föreskrifter om offentligt finansierad hälso- och sjukvård/tandvård. För en arbetsgivare är sådana kostnader avdragsgilla som personalkostnader. En enskild näringsidkare får inte göra avdrag för sådana kostnader eftersom det är fråga om privata levnadskostnader.

Första stycket innehåller ett avdragsförbud för kostnader för icke offentligt finansierad vård samt det undantag som finns från denna huvudregel. Bestämmelsen överensstämmer med nuvarande regler i punkt 1 av anvisningarna till 20 § KL.

I *andra stycket* finns en bestämmelse om avdragsbegränsningar för vård- och läkemedelskostnader utomlands. Avdrag får göras när sådana kostnader uppkommer vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands.

Av *tredje stycket* framgår att avdrag får göras för företagshälsovård. Avdragsrätten är inte längre kopplad till statsbidragsföreskrifterna (jfr punkt 1 av anvisningarna till 20 § KL). I stället får definitionen av begreppet företagshälsovård hämtas från AML, AFL och dess förarbeten. I avsnitt 4.3 beskrivs dessa begrepp.

Avdrag får vidare göras för kostnader för vaccination som betingas av verksamheten samt för tandbehandling för flygande personal m.m. När det gäller enskilda näringsidkare finns det nu enbart en bestämmelse som reglerar avdragsrätten på sjukvårdsområdet och den gäller "egen hälsovård" (punkt 23 av anvisningarna till 23 § KL). Den föreslagna avdragsrätten för vaccination och för viss tandbehandling kan därför ses som en utvidgning och ett klarläggande av avdragsrätten för enskilda näringsidkare.

Fjärde stycket innehåller avdragsbestämmelserna för förebyggande behandling samt för rehabilitering. Dessa uttryck används på samma sätt som i 3 kap. 7 b § och 22 kap. AFL. För att avdrag skall få göras för kostnader för sådana åtgärder krävs att arbetsgivaren kan visa att dessa

syftar till att den anställda skall kunna fortsätta att förvärvsarbete. Det är alltså fråga om arbetslivsinriktade åtgärder. Det naturliga sättet att visa syftet med dessa åtgärder är att hänvisa till en av försäkringskassan upprättad eller godkänd plan.

Också för enskilda näringsidkare skall syftet med åtgärderna vara att näringsidkaren skall kunna fortsätta sitt förvärvsarbete.

Övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1855) om ändring i kommunalskattelagen

Ändringen har kommenterats i allmänmotiveringen avsnitt 8.

10.2 Lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare

5 §

Ändringen har kommenterats i den allmänna motiveringen, se avsnitt 7.

10.3 Lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

3 kap.

7 §

Har skattemyndigheten bestämt värdet av bostadsförmån enligt bestämmelserna i 5 § lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare bör detta värde också anges i kontrolluppgifter. Detta kommer till uttryck genom att hänvisning görs till sjätte stycket i 8 § UBL.

10.4 Lagen (1994:1852) om beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1996-1999 års taxeringar

2 §

Ändringen har kommenterats i allmänmotiveringen i avsnitt 8.

Riksförsäkringsverket (RFV), Riksskatteverket (RSV), Göta hovrätt, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Göteborgs- och Bohus län, Länsrätten i Södermanlands län, Socialstyrelsen, Arbetsgivarverket, Statskontoret, Riksrevisionsverket (RRV), Arbetskyddsstyrelsen, Konkurrensverket, Arbetsmiljöinstitutet, ILO-kommittén, Sveriges Akademikers Centralorganisationen (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Kommunförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Svenska Revisorsamfundet SRS, Landstingsförbundet, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Grossistförbundet Svensk Handel, Kooperativa Förbundet (KF), International Air Transport Association (IATA), Svenska Rese- och Turistindustrins Samarbetsorganisation, Arbetsgivaralliansen, Board of Airline Representatives in Sweden (BARIS), Föreningen Svensk Företagshälsovård, Kooperationens Förhandlingsorganisation (KFO), Scandinavian Airlines System (SAS), SJ, Sveriges Bokförings- & Revisionsbyråers Förbund och Sveriges Köpmannaförbund.

Stockholms Handelskammare, Svenska Arbetsgivareföreningen, Svenska Bankföreningen och Sveriges Industriförbund har åberopat ett yttrande från Näringslivets Skattedelegation.

Företagarnas Riksorganisation har förutom eget yttrande åberopat yttrandet från Näringslivets Skattedelegation.

Försäkringsbranschens Arbetsgivareorganisation har förutom eget yttrande åberopat yttrande från Sveriges Försäkringsförbund.

Saab-Scania AB och AB Volvo har avgett ett gemensamt yttrande.

2.1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunalskattelagen (1928:370) dels att 20 §, 32 § 1, 3 b, 3 c och 3 f mom., 42 §, punkt 1 av anvisningarna till 20 §, punkt 23 av anvisningarna till 23 § samt punkt 4 av anvisningarna till 42 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas två nya bestämmelser, punkt 34 av anvisningarna till 23 § och punkt 6 av anvisningarna till 42 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla skall alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande avräknas från samtliga intäkter i pengar eller pengars värde (bruttointäkt) som har influtit i förvärvskällan under beskattningsåret.

Avdrag får inte göras för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, så som vad skattskyldig utgett som gåva eller som periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll;

sådana kostnader för hälsovård, sjukvård samt företagshälsovård som anges i anvisningarna;

kostnader i samband med plockning av vilt växande bär och svampar eller kottar till den del kostnaderna inte överstiger de intäkter som är skattefria enligt 19 §;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv eller andre maken eller av den skattskyldiges barn som ej fyllt 16 år;

ränta på den skattskyldiges eget kapital som har nedlagts i hans förvärvsverksamhet;

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning på skuld;

ränta enligt 8 kap. 1 § studiestödslagen (1973:349), 52, 52 a och 55 §§ lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, 32 § och 49 § 4 mom. uppbördslagen (1953:272), 5 kap. 12 § lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter, 13 och 14 §§ lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, 30 § tullagen (1987:1065), 60 § fordonsskattelagen (1988:327) och 16 kap. 12 och 13 §§ mervärdesskattelagen (1994:200) samt kvarskatteavgift och dröjsmålsavgift beräknad enligt uppbördslagen;

avgift enligt lagen (1972:435) om överlastavgift;
avgift enligt 10 kap. plan- och bygglagen (1987:10);
avgift enligt 10 kap. 7 § utlänningslagen (1989:529);
avgift enligt 8 kap. 5 § arbetsmiljölagen (1977:1160);
avgift enligt 26 § arbetstidslagen (1982:673);
skadestånd, som grundas på lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller annan lag som gäller förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, när skadeståndet avser annat än ekonomisk skada;
företagsbot enligt 36 kap. brottsbalken;
straffavgift enligt 8 kap. 7 § tredje stycket rättegångsbalken;
belopp för vilket arbetsgivare är betalningsskyldig enligt 75 § uppbördslagen (1953:272) eller för vilket betalningsskyldighet föreligger på grund av underlåtenhet att göra avdrag enligt lagen (1982:1006) om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar;
avgift enligt lagen (1976:206) om felparkeringsavgift;
kontrollavgift enligt lagen (1984:318) om kontrollavgift vid olovlig parkering;
överförbrukningsavgift enligt ransoneringslagen (1978:268);
vattenföroreningsavgift enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg;
avgift enligt 3 § lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor;
lagringsavgift enligt lagen (1984:1049) om beredskapslagring av olja och kol eller lagen (1985:635) om försörjningsberedskap på naturgasområdet;
avgift enligt 18 § lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar;
kapitalförlust m.m. i vidare mån än som särskilt föreskrivs;
avgift enligt 10 kap. 5 § lagen (1994:1776) om skatt på energi;

ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200) för vilken det finns rätt till avdrag enligt 8 kap. eller rätt till återbetalning enligt 10 kap. nämnda lag;
avgift enligt 11 kap. 16 § och 13 kap. 6 a § aktiebolagslagen (1975:1385).

(Se vidare anvisningarna.)

32 §

1 mom.² Till intäkt av tjänst hänförs

- a) avlöning, arvode och kostnadsersättning samt annan förmån i pengar, bostad eller annat som utgått för tjänsten,
- b) pension,
- c) sådan livränta som utgått på grund av sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkring eller annorledes än på grund av försäkring med undantag av

livränta som utgör vederlag vid avyttring av egendom, i den mån det inte är fråga om livränta som avses i d) och inte heller annat följer av 2 mom.,

d) i fråga om sådan i c) angiven livränta, som utgår till följd av personskada och på vilken 2 mom. inte är tillämpligt, den del av livräntan som avser ersättning för förlorad inkomst av skattepliktig natur eller för förlorat underhåll,

e) ersättning som utgått i annan form än livränta på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, dock inte ersättning, som avser sjukvårds- eller läkarkostnader,

e) ersättning som utgått i annan form än livränta på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, dock inte ersättning, som avser sjukvårds- eller läkarkostnader inom den icke offentligt finansierade vården eller för vård utomlands,

f) undantagsförmåner, periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt som avses i 31 §,

g) engångsbelopp som utgår till följd av personskada och utgör skattepliktig intäkt enligt punkt 1 av anvisningarna till 19 §,

h) sådan utdelning på och vinst vid avyttring av aktier i fåmansföretag som enligt 3 § 12 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall tas upp som intäkt av tjänst,

i) sådana förmåner och ersättningar m.m. som anges i punkterna 14 och 15 av anvisningarna,

j) behållning på pensionssparkonto till den del pensionssparavtalet upphör att gälla enligt 4 kap. 6 och 14 §§ och 6 kap. 5 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande, samt till den del behållningen tas i anspråk på grund av utmätning, konkurs eller ackord.

Vid avskattning enligt första stycket j avses med pensionssparkontots behållning marknadsvärdet på kontots tillgångar efter avräkning för den skatt enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel som är hänförlig till kontot.

Som intäkt av tjänst räknas jämväl annat belopp än ovan sagts - såsom vinstandel, återbäring eller vid återköp av försäkring uppburet belopp - vilket utgått på grund av pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst.

Har tjänsteinnehavare som löneförmån innehåft fastighet på sådant sätt, att han enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall anses som ägare, skall dock intäkt, vilken tjänsteinnehavaren åtnjutit från fastigheten, räknas som intäkt av näringsverksamhet eller behandlas enligt reglerna för privatbostad.

3 b mom.³ Anställds förmån av fri hälso- och sjukvård, företagshälsovård, fria läkemedel eller 3 b mom. En anställds förmåner av fri hälso- och sjukvård, tandvård och fria läkemedel tas

Nuvarande lydelse

ersättning för läkemedelskostnader tas inte upp som intäkt.

Har arbetsgivare utgivit ersättning för anställds utgift för tandvård som avses i 2 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, tas ersättningen dock upp som intäkt för den anställde. Som intäkt tas emellertid inte upp

1. sådan ersättning, om den avser anställd som inte är försäkrad enligt lagen om allmän försäkring,

2. kostnad för tandbehandling som har bedömts som erforderlig med hänsyn till tjänstens krav för försvarsmaktens submarina och flygande personal och för andra anställda med i huvudsak likartade arbetsförhållanden,

3. ersättning för tandbehandling, när behov av denna har uppkommit och utförts under tjänsteförrättning utomlands.

3 c mom.⁴ Förmån av fria arbetskläder och fri uniform tas inte upp som intäkt, om förmånen avser kläder som är avpassade för arbetet och inte lämpligen kan användas privat.

3 f mom.⁵ Som intäkt tas inte upp sedvanliga rabatter vid inköp av varor och tjänster som ingår i arbetsgivarens ordinarie utbud eller i annat företags ordinarie utbud om företaget är närstående arbetsgivarens företag och varorna eller tjänsterna har ett nära samband med arbetsgivarens verksamhet.

Föreslagen lydelse

upp som intäkt om den avser annat än

- icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård,

- icke offentligt finansierad tandvård,

- hälso- och sjukvård samt tandvård utomlands och ersättning för läkemedel vid vård utomlands,

- företagshälsovård, förebyggande behandling eller rehabilitering,

- vaccination som betingas av tjänsten eller

- tandbehandling som har bedömts som nödvändig med hänsyn till tjänstens krav för Försvarsmaktens submarina och flygande personal och för andra med i huvudsak likartade arbetsförhållanden.

3 c mom. Om en vara eller tjänst är av väsentlig betydelse för utförandet av den anställdes arbetsuppgifter, skall förmånen av varan eller tjänsten inte tas upp som intäkt, om förmånen är av begränsat värde för den anställde och det är svårt att särskilja det privata åtnjutandet från tjänsteanvändningen. Inte heller tas som intäkt upp förmån av fria arbetskläder och fri uniform, om förmånen avser kläder som är avpassade för arbetet och inte lämpligen kan användas privat.

3 f mom. Som intäkt tas inte upp personalrabatter vid inköp av en vara eller tjänst om varan eller tjänsten ingår i det ordinarie utbudet från arbetsgivaren eller något annat företag i samma koncern och inköpet görs hos arbetsgivaren eller sådant företag. Vad som sagts nu gäller dock inte

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Vad som sagts nu gäller dock inte om rabatten är en direkt ersättning för utfört arbete eller *utgår* på sätt som anges i 32 § 3 e mom. andra stycket 2-4.

om rabatten är en direkt ersättning för utfört arbete, *överstiger den mängdrabatt som största kund i egenskap av konsument skulle kunna utverka på affärsmässiga villkor och inte heller om den uppenbart överstiger personalrabatt som är sedvanlig i branschen. Inte heller får rabatten utgå* på sätt som anges i 32 § 3 e mom. andra stycket 2-4.

Även om det inte följer av 3 d mom. tas som intäkt inte upp sådan rabatt eller liknande förmån som transportföretag enligt internationellt vedertagen praxis utger för visad kundtrohet vid utrikes flygresor och som slutligt tillfaller en arbetstagare eller uppdrags- tagare på grund av hans egenskap av resenär.

Även om det inte följer av 3 d mom. tas som intäkt inte upp sådan rabatt eller liknande förmån som transportföretag enligt internationellt vedertagen praxis utger för visad kundtrohet vid utrikes flygresor och som slutligt tillfaller en arbetstagare eller uppdrags- tagare på grund av hans egenskap av resenär.

42 §⁶

Värdet av förmån av bostad som är belägen här i riket och som inte används som semesterbostad skall beräknas med ledning av i orten gällande hyrespris eller, om tillfälle till sådan jämförelse saknas, efter annan lämplig grund.

Värdet av produkter, varor eller andra förmåner, som ingår i lön eller annan inkomst, beräknas till marknadsvärdet.

Bilförmån och kostförmån värderas enligt särskilda grunder som anges i anvisningarna.

Bilförmån, kostförmån och vissa reseförmåner värderas enligt särskilda grunder som anges i anvisningarna.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar
till 20 §

1.⁷ Till skattskyldigs levnadskostnader, för vilka avdrag enligt denna paragraf ej medges, räknas bland annat premier för egna personliga försäkringar och avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar, i vilka den skattskyldige är medlem. Avdrag får dock göras för sådana premier och avgifter i den omfattning som anges i 33 §, 46 § 2 mom., punkterna 21 och 23 av anvisningarna till 23 § och punkt 6 av anvisningarna till 33 §. Avdrag får även göras för inbetalning på

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

pensionssparkonto i den omfattning som anges i 46 § 2 mom. och punkt 21 av anvisningarna till 23 §.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte avgifter till arbetsgivarorganisationer. Beträffande sådana avgifter gäller att avdrag medges till den del avgifterna avser medel för konfliktändamål. Bedömningen av vad avgifterna avser får grundas på uppgifter i organisationens budget om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen skall dock avgifterna alltid i första hand avräknas mot kostnaderna för den övriga organisationsverksamheten.

Utgifter för representation och liknande ändamål är att hänföra till omkostnader i förvärvskälla endast om de har omedelbart samband med verksamheten, såsom då fråga uteslutande är om att inleda eller bibehålla affärsförbindelser och liknande eller då utgifterna avser jubileum för företaget, invigning av mera betydande anläggning för verksamheten, stapelavlöpning eller jämförliga händelser eller då utgifterna är att hänföra till personalvård. Avdrag medges i det enskilda fallet inte med större belopp än som kan anses skäligt och inte i något fall för utgifter för spritdrycker och vin. Avdrag för måltidsutgifter medges normalt inte med större belopp än som motsvarar skäliga utgifter för lunch.

*Till kostnader för hälsovård,
sjukvård samt företagshälsovård,
för vilka avdrag inte medges enligt
denna paragraf, räknas*

*kostnader för hälso- och sjukvård
för vilken ersättning inte utges
enligt lagen (1962:381) om allmän
försäkring i den mån kostnaderna
inte avser antingen sjuk- och
tandvårdskostnader som uppkom-
mer vid insjuknande i samband
med tjänsteförrättning utomlands
eller sjuk- och tandvårdskostnader
för anställd som inte är försäkrad
enligt lagen om allmän försäkring,*

*kostnader för företagshälsovård
som inte uppfyller villkoren i 3 §
1-7 den upphävda förordningen
(1985:326) om bidrag till företags-
hälsovård samt*

*kostnader för sådan verksamhet
som avser rehabilitering eller
liknande och som inte bedrivs efter
grunder som fastställs i kollek-
tivavtal mellan arbetsmarknadens
huvudorganisationer.*

till 23 §

23.⁸ Avdrag får göras för fastighetsskatt och särskild löneskatt på pensionskostnader och speciella för näringsverksamheten utgående skatter och avgifter till det allmänna. Däremot får svenska allmänna skatter inte dras av (se 20 §). Avdrag får dock göras för mervärdesskatt som har återförts enligt 9 kap. 5 eller 6 § mervärdesskattelagen (1994:200) och inbetalats till staten.

Premie för grupplivförsäkring, som tecknats av fysisk person i hans egenskap av utövare av viss näringsverksamhet, utgör avdragsgill omkostnad i näringsverksamheten. Om den ersättning, som kan komma att utfalla på grund av försäkringen, utgår efter väsentligt förmånligare grunder än vad som gäller enligt grupplivförsäkring för befattningshavare i statens tjänst, skall dock endast den del av premien som kan anses motsvara förmåner enligt grupplivförsäkring för nämnda befattningshavare räknas som omkostnad i näringsverksamheten. Premie för rese-skyddsförsäkring avseende resa i verksamheten utgör avdragsgill omkostnad i näringsverksamheten.

Avdrag medges för kostnader för egen hälsovård i den mån förmån av fri sådan vård för anställd är skattefri enligt 32 § 3 b mom. första stycket.

Bestämmelserna i punkt 6 av anvisningarna till 33 § om avdrag för avgift till erkänd arbetslöshetskassa gäller också beträffande inkomst av näringsverksamhet.

Bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 33 § om avdrag för kostnader för resor till och från arbetsplatsen och i 33 § 2 mom. om begränsning i rätten till avdrag för sådana kostnader gäller också beträffande inkomst av näringsverksamhet. Om den skattskyldige har kostnader för sådana resor både i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet skall begränsningen avse de sammanlagda kostnaderna och i första hand medföra en minskning av avdraget i inkomstslaget tjänst.

34. Avdrag får inte göras för kostnader för icke offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt icke offentligt finansierad tandvård utom när kostnaderna avser en anställd eller en näringsidkare som inte omfattas av den offentligt finansierade vården enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller annan författning.

I fråga om kostnader för hälso- och sjukvård, tandvård och läkemedel utomlands får avdrag göras endast när kostnaderna uppkommer

vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands.

Avdrag får göras för kostnader för företagshälsovård, vaccinationer som betingas av verksamheten och för sådan nödvändig tandbehandling som avses i 32 § 3 b mom.

Avdrag får vidare göras för kostnader för arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder i sådana fall där arbetsgivaren skall svara för dem enligt 22 kap. lagen om allmän försäkring eller där den skattskyldige kan visa att den förebyggande behandlingen eller rehabiliteringen syftar till att den anställde skall kunna behålla sin anställning eller, i fråga om näringsidkare, fortsätta sitt arbete.

till 42 §

4.⁹ Om den skattskyldige utger ersättning för en förmån skall förmånsvärdet, beräknat enligt punkterna 2 och 3, sättas ned med ersättningens belopp.

Värdet av bilförmån och förmån av fri kost, beräknat enligt punkterna 2 och 3, får jämkas uppåt eller nedåt, om det finns synnerliga skäl. Som synnerliga skäl för jämkning nedåt av värdet av bilförmån anses att bilen används som arbetsredskap eller att tjänstekörningen är omfattande eller att andra sådana omständigheter föreligger.

4. Om den skattskyldige utger ersättning för en förmån skall förmånsvärdet, beräknat enligt punkterna 2,3 och 6 sättas ned med ersättningens belopp.

6. Värdet av förmån av fri eller delvis fri resa som utgår till någon på grund av anställning eller särskilt uppdrag inom rese- eller trafikbranschen beräknas enligt tredje-femte styckena, om inskränkande villkor gäller för resan.

Med inskränkande villkor avses att resan får företas endast under viss tid, på vissa avgångar eller endast i mån av platstillgång vid resans avgång och villkoren dels väsentligen avviker från vad som gäller för resor som säljs på allmänna marknaden, dels innebär en påtaglig olägenhet.

En resa värderas till 75 procent av det genomsnittliga lägsta mark-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

nadspriset för motsvarande bokningsbara resa utan inskränkande villkor.

En flygresa värderas i stället till 40 procent av det genomsnittliga lägsta marknadsvärdet för motsvarande bokningsbara resa utan inskränkande villkor om det för resan gäller sådant inskränkande villkor att den endast får företas i mån av platstillgång vid avgången.

Vid bestämmande av genomsnittliga lägsta marknadspris skall följande iakttas. Priset beräknas för perioden oktober andra året före beskattningsåret till och med september året före beskattningsåret. I första hand skall jämförelse göras med priser för resor med samma slags transportmedel och med samma destinationsort eller när sådant underlag saknas, med priser för resor med samma slags transportmedel och med likartad resesträcka. För flygresor skall världen indelas i zoner som är väsentligen enhetliga i fråga om resestruktur och priser. Det genomsnittliga lägsta marknadspriset skall bestämmas till det regelmässigt genomsnittliga lägsta priset på allmänna marknaden inom respektive mellan zonerna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 och tillämpas första gången vid 1997 års taxering. Äldre bestämmelser tillämpas dock för utgifter för hälso- och sjukvård, tandvård, läkemedel, företagshälsovård och rehabilitering som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

¹Senaste lydelse 1994:1781.

²Senaste lydelse 1993:938.

³Senaste lydelse 1987:1303.

⁴Senaste lydelse 1987:1303.

⁵Senaste lydelse 1993:1515.

⁶Senaste lydelse 1993:1515.

⁷Senaste lydelse 1993:938.

⁸Senaste lydelse 1994:201.

⁹Senaste lydelse 1993:1515.

Härigenom föreskrivs att 8 § uppbördslagen (1953:272)¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*8 §²

Åtnjuter skattskyldig jämte kontant inkomst andra förmåner skall preliminär A-skatt beräknas efter inkomstförmånernas sammanlagda värde. Har den skattskyldige utgett ersättning för en förmån skall förmånsvärdet sättas ned med ersättningens belopp.

Värdet av bilförmån skall beräknas enligt punkt 2 av anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen (1928:370). Andra stycket andra meningen av nämnda anvisningspunkt skall dock tillämpas endast i fall som avses i sjätte stycket nedan. Värdet av förmån av räntefritt lån eller lån där räntan understiger marknadsräntan skall beräknas enligt punkt 10 tredje-femte styckena av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen.

Värdet av bilförmån skall beräknas enligt punkt 2 av anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen (1928:370). Andra stycket andra meningen av nämnda anvisningspunkt skall dock tillämpas endast i fall som avses i sjätte stycket nedan. *Värdet av sådana reseförmåner som avses i punkt 6 av anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen skall beräknas enligt vad som sägs där.* Värdet av förmån av räntefritt lån eller lån där räntan understiger marknadsräntan skall beräknas enligt punkt 10 tredje-femte styckena av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen.

Värdet av förmån av bostad som är belägen här i riket och som inte är semesterbostad skall beräknas enligt följande grunder. Riket delas in i områden som är väsentligen enhetliga i fråga om boendekostnader. Förmånsvärdet av en bostad inom varje område skall bestämmas till det genomsnittliga värdet beräknat per kvadratmeter bostadsyta för jämförbara bostäder inom området. Om bostaden är belägen utom tätort med närmaste omgivning skall dock värdet bestämmas till det lägsta av nämnda genomsnittsvärden reducerat med tio procent.

Värdet av annan förmån än som avses i andra och tredje styckena skall beräknas enligt 42 § andra stycket kommunalskattelagen samt punkt 1 andra och tredje styckena och punkt 3 av anvisningarna till den paragrafen.

Föreligger fall som avses i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen får skattemyndigheten bestämma värdet av förmånen med hänsyn härtill.

Om skattemyndigheten bestämt värdet av förmånen enligt bestämmelserna i 5 § andra stycket lagen (1984:668) om uppbörd av

socialavgifter från arbetsgivare skall detta värde användas även vid beräkning av preliminär A-skatt.

Prop. 1994/95:182
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 och tillämpas första gången i fråga om preliminär skatt för år 1996.

¹Lagen omtryckt 1991:97.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.

²Senaste lydelse 1993:1516.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare

Prop. 1994/95:182
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

Skattepliktiga förmåner skall tas upp till ett värde som bestäms i enlighet med 8 § första-fjärde styckena uppbördslagen (1953:272).

Om det föreligger fall som avses i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen (1928:370), eller sådant fall att den skattskyldige skulle kunna få förmånsvärdet bestämt med stöd av punkt 2 andra stycket andra meningen av samma anvisningar, får skattemyndigheten på framställning av arbetsgivaren bestämma värdet av förmånen med hänsyn härtill. Motsvarande gäller om bostadsförmånsvärde som bestäms enligt 8 § tredje stycket uppbördslagen avviker med mer än 10 procent från det värde som följer av 42 § första stycket kommunalskattelagen. Arbetsgivaren skall underrätta arbetstagare som berörs av skattemyndighetens beslut.

Om det föreligger fall som avses i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen (1928:370), eller sådant fall att den skattskyldige skulle kunna få förmånsvärdet bestämt med stöd av punkt 2 andra stycket andra meningen av samma anvisningar, får skattemyndigheten på framställning av arbetsgivaren bestämma värdet av förmånen med hänsyn härtill. Motsvarande gäller om bostadsförmånsvärde som bestäms enligt 8 § tredje stycket uppbördslagen avviker med mer än 10 procent från det värde som följer av 42 § första stycket *och punkt 3 andra stycket av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen*. Arbetsgivaren skall underrätta arbetstagare som berörs av skattemyndighetens beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995 och tillämpas första gången på förmån som utges efter ikraftträdandet.

¹Lagen omtryckt 1991:98.

²Senaste lydelse 1993:1518.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

Prop. 1994/95:182
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 7 § lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 §¹

Värdet av förmåner som utgått i annat än pengar skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i kommunalskattelagen (1928:370). Vid beräkning av värdet av bilförmån och kostförmån skall dock bestämmelserna i punkt 2 andra stycket andra meningen och punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § nämnda lag tillämpas endast i enlighet med beslut av skattemyndigheten med stöd av 5 § andra stycket lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare. Värdet av annan bostadsförmån här i riket än förmån av semesterbostad skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i 8 § tredje stycket uppbördslagen (1953:272).

Värdet av förmåner som utgått i annat än pengar skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i kommunalskattelagen (1928:370). Vid beräkning av värdet av bilförmån och kostförmån skall dock bestämmelserna i punkt 2 andra stycket andra meningen och punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 42 § nämnda lag tillämpas endast i enlighet med beslut av skattemyndigheten med stöd av 5 § andra stycket lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare. Värdet av annan bostadsförmån här i riket än förmån av semesterbostad skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i 8 § tredje *och sjätte styckena* uppbördslagen (1953:272).

Om värdet av en förmån justerats enligt 5 § andra stycket lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare skall anges att justering skett.

Det sammanlagda värdet av förmånerna skall anges särskilt för sig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 och tillämpas första gången vid 1997 års taxering.

¹Senaste lydelse 1993:1517.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1995-03-14

Närvarande: justitierådet Torkel Gregow, justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Sigvard Holstad.

Enligt en lagrådsremiss den 2 mars 1995 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)
2. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
3. lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
4. lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorerna Lars Emanuelsson Korsell och Monica Dahlbom.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen

32 § 3 f mom.

Enligt momentets första stycke första meningen i förslaget tas som intäkt inte upp personalrabatter vid inköp från arbetsgivaren eller något annat företag i samma koncern av en vara eller tjänst om varan eller tjänsten ingår i det ordinarie utbudet. I andra meningen föreskrivs att det sagda dock inte gäller om rabatten är en direkt ersättning för utfört arbete, om den överstiger den mängdrabatt som största kund i egenskap av konsument skulle kunna utverka på affärsmässiga villkor eller om den uppenbart överstiger personalrabatt som är sedvanlig i branschen. Enligt tredje meningen gäller ytterligare vissa begränsningar.

Av vad som anförs i lagrådsremissen synes framgå att undantagsregeln i andra meningen angående det fallet att rabatten överstiger viss närmare angiven mängdrabatt är avsedd att tillämpas även när fråga är om andra varor och tjänster än sådana som vanligen säljs till konsumenter med mängdrabatt. Vid föredragningen inför Lagrådet har som ett exempel berörts det fallet att en anställd vid ett bilföretag köper en personbil för privat bruk. Mot denna bakgrund förordar Lagrådet att undantagsregeln ändras i förtydligande syfte. Enligt Lagrådets mening kan momentets första stycke andra meningen lämpligen ges följande lydelse:

"Vad som sagts nu gäller dock inte om rabatten är en direkt ersättning för utfört arbete, om den överstiger den största rabatt som en konsument kan erhålla på affärsmässiga grunder eller om den uppenbart överstiger personalrabatt som är sedvanlig i branschen."

Övriga lagförslag

Prop. 1994/95:182

Bilaga 3

Förslagen lämnas utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 1995

Närvarande: statsrådet Sahlin, ordförande, och statsråden Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande; statsrådet Persson

Regeringen beslutar proposition 1994/95:182 Beskattning av fri hälso- och sjukvård samt vissa andra förmåner.